

p a p e r s

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

D'un temps, d'un país

Vicenç Creus

La defensa dels drets del Poble Sahrauí, un objectiu de la Lliga

Fermí Vallbé

Àfrica, una mirada des de la Lliga

Rita Huybens, Begoña Basterretxea

10 anys de compromís als Balcans

Núria Jané

Xile. Retornen les utopies

Joan Casañas

Entrevista a Quilo Martínez, un sabadellenc de Xile

Josep Ramon Giménez

Nicaragua en el context actual d'Amèrica Llatina

Carmel Montlló

Deute: extern (sud) actual (nord)

Feliu Madaula

Els drets indígenes, qüestió de sensibilitat

Josep Ramon Giménez

El Seminari Permanent d'Educació

Montserrat Ramon i Mimó

"Papers", cinema i drets humans

Muriel Giménez

La Biblioteca. Estat de la qüestió

Núria Puig

El concurs de contraportades de la revista

Massimo Tinnirello

- 2 Des de la junta...
Rita Huybens
- 3 D'un temps, d'un país
Vicenç Creus
- 5 La defensa dels drets del Poble Sahrauí,
un objectiu de la Lliga
Fermí Vallbé
- 6 Àfrica, una mirada des de la Lliga
Rita Huybens, Begoña Basterretxea
- 8 Xile. Retornen les utopies
Joan Casañas
- 10 10 anys de compromís als Balcans
Núria Jané
- 12 Entrevista a Quilo Martínez, un sabadellenc de Xile
Josep Ramon Giménez
- 15 Nicaragua en el context actual d'Amèrica Llatina
Carmel Montlló
- 18 Deute: extern (sud) actual (nord)
Feliu Madaula
- 20 Els drets indígenes, qüestió de sensibilitat

Josep Ramon Giménez
- 22 El Seminari Permanent d'Educació
Montserrat Ramon i Mimó
- 23 "Papers", cinema i drets humans
Muriel Giménez
- 25 La Biblioteca. Estat de la qüestió
Núria Puig
- 26 El concurs de contraportades de la revista
Massimo Tinnirello
- 27 Activitats
- 28 Contraportada

Revista Papers

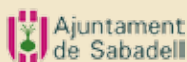
Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge	900 exemplars
Data d'edició	Desembre de 2011
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens i Ester Garcia.
Revista quadrimestral	
Impressió	Vallès
Revisió Lingüística	Margarita Garriga Gorina
LLIGA DELS DRETS DELS POBLES	
Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdels pobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdels pobles.org
Horari d'atenció al públic	De dilluns a divendres de 9 a 1 i de 5 a 8.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Amb el suport de

Portada: Arxiu Lliga

Teniu a les vostres mans el número 50 de la nostra revista Papers, publicada sense interrupció des de l'any 1995, i ho celebrem tot fent memòria, recordant la seva trajectòria i programant el seu futur. És fruit d'un treball constant, en equip, amb la col·laboració de moltes persones de la mateixa entitat, però també d'experts, professors, ... d'aquí i d'allà. En el seu dia, l'aposta de la revista perquè fos diferent, una invitació a la reflexió, és més que mai vigent avui dia.

En concordança amb els objectius de la nostra entitat, hem intentat analitzar la transnacionalitat de les problemàtiques: local i global van interrelacionats. I perquè allò que m'afecta també afecta a altres persones, en una altra part de món i sovint de manera diferent.

Amèrica Llatina, Amèrica central, l'Àfrica negra, la regió dels Balcans, la regió mediterrània, com a regions geogràfiques han captat bona part de la nostra atenció, sense descuidar zones de conflictes oblidats. Hem introduït canvis en el recorregut: edició de monogràfics davant la necessitat de tractar la complexitat de situacions, hem incorporat l'apartat de cinema per tal d'ampliar les modalitats informatives.

La disposició de recursos ens ha permès en els darrers anys millorar la imatge de la revista i ampliar la seva distribució i els continguts. Però els temps canvien, i hem d'afrontar nous reptes, dificultats econòmiques i un cert desencís davant la situació econòmica però també davant la insostenibilitat del nostre sistema de vida actual. Hem d'enfocar un futur canviant, diferent, que no vol dir pitjor, amb la necessitat de reconstruir-se, des de la militància, en base a valors oblidats, arraconats o perduts i recordant que la lluita per l'acompliment, la protecció i la promoció dels drets humans, inherents a tota persona per la simple condició de ser persona, continua.

En aquesta línia, ens estem "redefinint". La Lliga està treballant durant els últims mesos amb les persones compromeses amb l'entitat i el seu treball, des de l'equip tècnic i l'equip de voluntàries, ja que els canvis s'anuncien urgents, les respostes a nivell social també; sembla que quedi poc temps per a la reflexió, la recerca, els recursos minven i cal descobrir les oportunitats i alternatives: l'any 2012 serà difícil, i donem pas a les noves tecnologies: continuarem amb la nostra revista Papers, però en el format digital. Des de l'austeritat i el compromís continuarem treballant els continguts amb el mateix rigor i confeccionarem la revista Papers amb la periodicitat vigent fins ara. Ajornem l'edició en paper per a més endavant, quan els mitjans ens ho permetin i no cal recordar-vos que continuem comptant amb el vostre suport. Bona lectura.

Rita Huybens
Presidenta

D'un temps, d'un país

Vicenç Creus i Soley
Soci fundador de la Lliga

Situem, en primer lloc, l'entorn sociopolític del 1975, que és quan la cosa comença.

Ens trobem a finals del franquisme i inicis de la democràcia: Constitució, Estatut, desplegament democràtic, etcètera.

A l'anomenat Tercer Món es produeix una gran eclosió dels moviments d'alliberament, molts dels quals participen en el primer Congrés Internacional de la Lliga dels Drets dels Pobles de Barcelona, l'any 1977.

El moviment associatiu de casa nostra és potent: associacions de veïns, sindicats, partits polítics, moviments per a la pau i el desarmament, feministes i moviments d'alliberament de gais i lesbianes.

Naixem com a Lliga en aquest context de la mà d'Agermanament, que és una entitat catòlica de Barcelona, que en aquell moment aglutinava persones compromeses amb el desenvolupament integral de determinades poblacions del Camerun i de Xile.

Diverses iniciatives, pricipalment europees i nord-americanes, de foment del dret internacional (la més coneguda, entorn de Bertran Russell) van propiciar finalment la creació d'una Lliga Internacional pels Drets i l'Alliberament dels Pobles, un Tribunal Permanent dels Pobles per jutjar les violacions d'aquests drets i una institució d'estudi i debat: la Fundació Internacional Lelio Basso pels Drets i l'Alliberament dels Pobles.

El 1976, a l'Alger, es va proclamar la Declaració Universal dels Drets dels Pobles i l'any següent, a Barcelona, es va celebrar el primer Congrés Internacional de la Lliga.

A Sabadell, el grup local d'Agermanament va crear la secció de la Lliga Catalana a la ciutat, fins que aquesta va quedar reduïda a la secció de Sabadell.

Acceptàvem el repte de treballar pels drets dels pobles des de casa nostra. Per això, calia bastir una organització que ho fes possible. Es pot dir que, personalment i com a organització, hem crescut junts. Teníem pocs coneixements però moltes ganes de treballar i el convenciment que la nostra iniciativa s'inseriria en el conjunt de lluites que es duïen a terme a Catalunya; al mateix temps, volíem contribuir a eixamplar horitzons coneixent altres realitats ben estimulants. No oblidem que sortíem d'una llarga dictadura que, per a la majoria, era l'única forma d'Estat que havíem conegut i teníem autèntica set de conèixer realitats noves.

Xile ens va aportar experiència política, cultura compromesa i també l'oportunitat d'acollir exiliats que fugien del cop d'estat; d'alguna manera els vam poder agrair l'acolliment de molts exiliats

de l'anomenada Guerra Civil espanyola.

El poble sahrauí, representat pel Frente Polisario, ens va donar la possibilitat de treballar pel seu dret a l'autodeterminació, conèixer la seva cultura i denunciar l'abandó per la potència colonial administradora, que era Espanya, de les seves responsabilitats vers aquell poble.

Els nicaragüencs del Frente Sandinista, els salvadorens del Farabundo Martí de Liberación Nacional i els palestins de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina, entre d'altres, van trucar a les nostres portes i vam fer el que sabíem fer: donar a conèixer la seva problemàtica i cercar recursos.

Però no estàvem sols, treballàvem en xarxa. A finals dels anys 70 i principis dels 80, Catalunya va ser terra abonada on van créixer moltes iniciatives semblants a les nostres. Aviat ens vam relacionar amb entitats com el Centre Unesco de Catalunya, Intermón i Justícia i Pau, i vam fundar la Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals

pel Desenvolupament, de la qual vam gestionar la vocalia d'educació. Des de la junta de l'esmentada federació vam col·laborar també en la redacció del primer Codi ètic de les entitats de cooperació al desenvolupament.

Més endavant, a la nostra ciutat, hem estat impulsors de Sabadell Solidari, Sabadell Per a Tots, i del Servei Ciutadà d'Acolliment als Immigrants, familiarment conegut com SCAI.

Fet aquest repàs sintètic de la història de la Lliga, si el contrastem amb la Memòria de la Lliga del 2010, podem constatar fàcilment que l'entorn sociopolític ha canviat molt, com també ha canviat el rol que la Lliga -com moltes ONG- jugava anys enrere; no podia ser d'una altra manera.

Moltes iniciatives de solidaritat i cooperació han estat assumides - per no dir segrestades- per les administracions, tinguin el color polític que tinguin. En tenim experiències de quasi tots els colors polítics i nivells de competències. També és veritat que aquestes tenen més pressupost i poden retribuir adequadament el seu personal, cosa que els permet de realitzar accions que les ONG difícilment poden assumir. Però no és aquest el moment de fer un balanç més ajustat d'aquest tema. Sí que podem afirmar que, al cap i a la fi, tenim la legítima satisfacció d'haver influït en les polítiques

públiques en aquests camps de la solidaritat i la cooperació.

Em pregunto, però, si les ONG tenen encara un espai propi o se'ls ha reduït més del compte. A banda d'això, caldrà veure com els afecta la crisi econòmica, que provocarà la desaparició de més d'una.

Moments com l'actual no són ocasió per reinventar-nos i ressituar de nou en quins espais possibles ens podem moure?

Això ens porta a preguntar-nos per la salut de les nostres organitzacions -també la Lliga- en uns moments molt complicats per a tots. No penso només en la greu crisi econòmica, sinó també en la falta de referents ideològics sòlids, de lideratges compartits, d'anàlisi rigorosa de les conjuntures, de saber-nos focalitzar en allò possible i que fem fer millor, de concretar noves

i més estables complicitats amb altres organitzacions semblants, i de contribuir a la necessària racionalització del sector (600 ONG de cooperació a Catalunya?). Reinventar-se potser vol dir tancar determinats serveis o programes i omplir aquells camps que segur no ocupa ningú.

Però crec que el que ara hem de fer és cedir el testimoni a les noves generacions, de manera decidida i radical, perquè tenen dret a reinventar la Lliga, des dels seus coneixements, des de les seves destreses, des de la seva il·lusió, des de la seva experiència vital i professional. Ara els correspon a elles encapçalar el projecte i reinterpretar-lo des de la seva joventut i des de les seves capacitats, que són moltes més de les que teníem nosaltres quan ens vam atrevir a iniciar-lo .

He començat amb un títol manllevat del Raimon, que tant ens va acompanyar amb les seves cançons. Tot i que les noves emprenedores de la Lliga ja proposaran els seus referents poètics, vull acabar amb un fragment del meu referent, ja citat.

“Quan creus que ja s’acaba, torna a començar. I torna el temps dels monstres que no són morts -i el silenci fa niu en la vida, fa niu en les coses-, quan creus que ja s’acaba torna a començar”. ■

La defensa dels drets del Poble Sahrauí, un objectiu de la Lliga

Fermí Vallbé

Soci i membre de l'actual junta

L'inici del conflicte en què està immers el poble sahrauí està vinculat als períodes finals del franquisme i de la construcció democràtica al nostre país.

Recordaré com si fos avui, que en tots els àmbits socials hi havia un debat molt viu envers el procés per aconseguir sortir de la dictadura i arribar a un sistema democràtic. Els col·lectius socials estaven engrescats en els moviments sindicals, veïnals i reivindicatius, als quals destinaven totes les energies. Era ben normal que fos així.

Malgrat tot, la Lliga va creure que no es podia centrar tota la força només en el procés del nostre país. Ens va semblar que la conquesta de la democràcia no seria completa si ens feia oblidar les lluites dels altres pobles. L'assoliment de les nostres llibertats havia d'anar acompanyat d'un canvi de la situació internacional, en la qual dominava la política de blocs i l'imperialisme exercit pels EUA, com s'ha pogut veure al llarg del temps.

No era gens fàcil fer forat en l'espai polític perquè a alguns els costava entendre que ens desviéssim del que era prioritari a casa nostra. Tot i així teníem un notable suport.

En aquest marc, hi havia la repressió militar al continent llatinoamericà. Eren anys de cops d'estat militars violents i sagnants (Xile, Argentina, etc...). Les notícies ens arribaven, més o menys filtrades, però gràcies a la tasca periodística d'aquell temps i a testimonis personals podíem saber què passava.

Hi havia un conflicte del qual Espanya era directament responsable, qualificat com a matèria reservada, de manera que estava prohibit informar-ne. Em refereixo al conflicte del Sàhara, que va provocar que Espanya abandonés la seva colònia, el Sàhara Occidental,

de la forma mes ignominiosa.

La signatura de l'acord tripartit el 14 de novembre de 1975, conegut per tothom, pel qual Espanya cedia l'administració del territori del Sàhara Occidental als països veïns de Mauritània i Marroc, va ser el reconeixement de la Marxa Verda i a través d'ell es va consumir la invasió marroquina.

De totes aquestes actuacions del Marroc, la població espanyola no n'estava informada. El govern espanyol amb prou feines podia governar el temps final del franquisme, a la classe política li queia molt lluny tant geogràficament com a prioritat. No hi va haver reacció ciutadana i era difícil que n'hi hagués.

La Lliga, en la mesura de les seves possibilitats, se'n va fer ressò i al 1977 va organitzar activitats de suport, entre altres, la primera Setmana de Solidaritat amb el Poble Sahrauí.

Era difícil contactar amb el Frente Polisario; eren pocs i estaven refent les seves estratègies en el camp de batalla. Van constituir la RASD (República Àrab Sahrauí Democràtica) i l'exèrcit per enfrontar-se a l'invasor. Els calia suport internacional i la seva recerca va ser important a l'Àfrica i en el moviment dels països no alineats, entre els quals, Argèlia.

Necessitaven suport del bloc occidental i sobre tot de la metròpoli. La seva aposta va ser per l'esquerra (PSOE, PCE, etc.) amb l'esperança que, un cop arribats al govern, podrien reconvertir la situació.

La realitat va ser ben diferent. Quan el PSOE arriba al govern de l'Estat, referma els seus vincles amb la monarquia marroquina per necessitats òbvies i perquè el rei

Hassan era un expert en la política de xantatges. Aquesta situació obliga el Frente Polisario a buscar el suport d'Espanya a través de la seva ciutadania directament.

Entenen que guanyar l'opinió pública espanyola és l'única forma de contrarestar la poca atenció que els presta el govern espanyol.

Eixamplen la xarxa de representants del Polisario a través de les autonomies i Catalunya és una de les primeres comunitats que els dona suport a través dels municipis i del parlament. Sabadell és la segona ciutat de l'Estat espanyol que signa un acord d'agermanament amb una ciutat sahrauí (l'Argub).

Es desenvolupen tot un seguit d'activitats ciutadanes (colònies per a nens, caravanes d'ajut humanitari, comissions mèdiques, etcètera) que posen de manifest que hi ha un suport important de la ciutadania vers la causa sahrauí.

Gairebé 36 anys després de la Marxa Verda i de la signatura de l'acord tripartit, la situació del poble sahrauí no ha canviat substancialment.

La Lliga ha entès que cal fer de nou l'anàlisi i el diagnòstic de la situació per tal de poder continuar proposant escenaris de millora de la situació.

D'ençà de 2009 s'ha obert un nou escenari on es desenvolupa el futur. Estem parlant dels territoris ocupats, és a dir, de la zona de la colònia. Els ciutadans sahrauís que viuen en el territori hi tenen molt a dir i a fer. Són els que pateixen la repressió i la manca de llibertats i de drets.

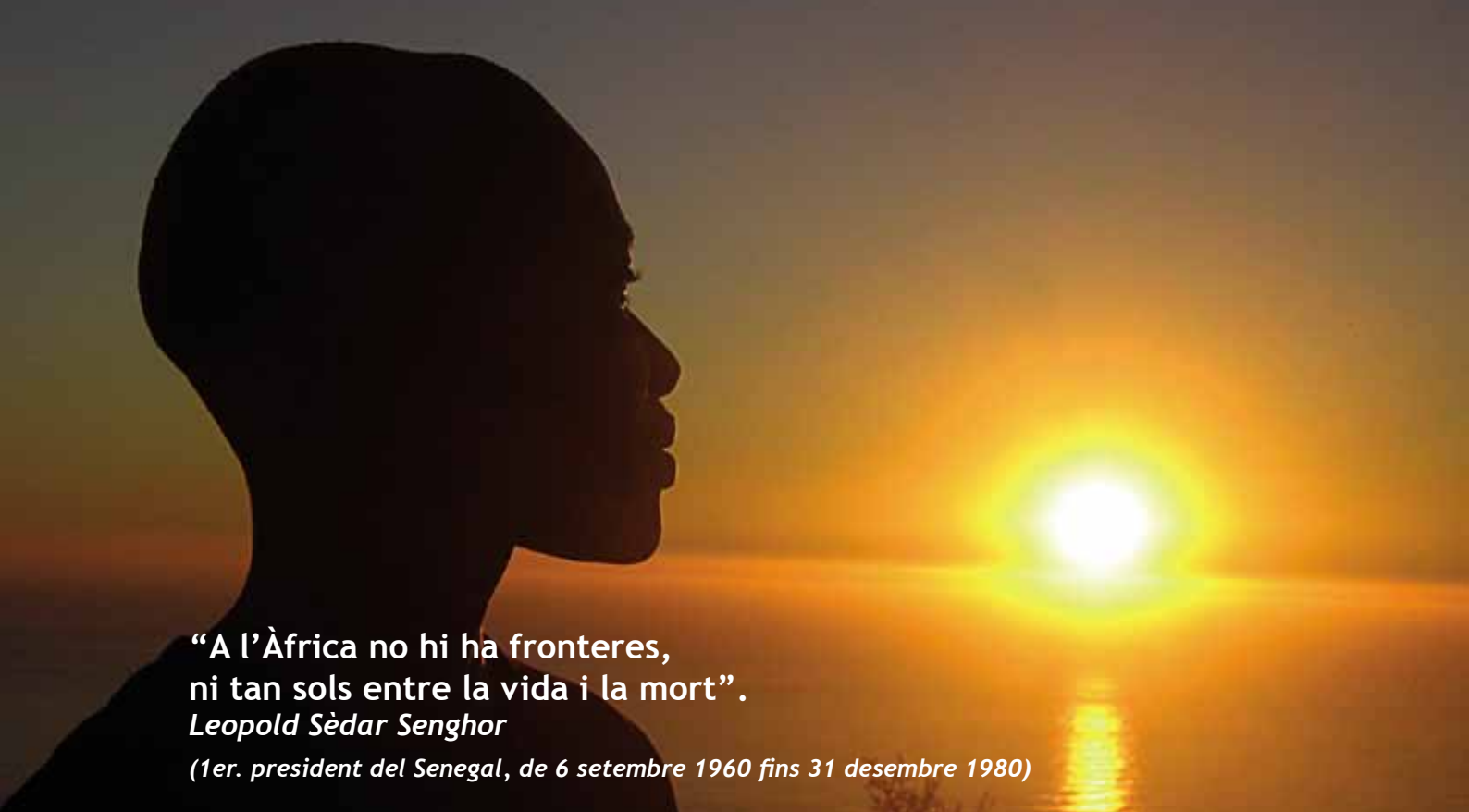
Entenem que aquest és un camp al qual cal prestar molta atenció i suport ja que és una nova via de sortida.

La Lliga hi serà donant suport com hi va ser al principi. ■

Àfrica, una mirada des de la Lliga

Rita Huybens, Begoña Basterretxea
Sòcies, membres de l'actual junta

**“A l'Àfrica no hi ha fronteres,
ni tan sols entre la vida i la mort”.**

Leopold Sèdar Senghor

(1er. president del Senegal, de 6 setembre 1960 fins 31 desembre 1980)

Les imatges de catàstrofes, desertització, guerres tribals, assassinats en massa, corrupció institucionalitzada, descontrol social, malalties són sovint els nostres únics referents d'Àfrica. Escoles i hospitals abandonats, migracions massives, tràfic d'armes, violents xocs culturals, implicació de multinacionals en les guerres “internes” amb milions de morts (Ruanda, Burundi, actualment al Congo....) és interminable la negativitat que percebem d'un immens territori que es presenta destrossat, derrotat. I al mateix temps, Àfrica, tant llunyana i desconeguda, ens atreu per la seva diversitat cultural, les seves maneres de viure, la seva cuina, el seu folklore...

La colonització ferotge que per part del món anomenat occidental va

infligir durant massa temps marcà la trajectòria de molts països. Després d'explotar riqueses, països, persones, cultures, en arribar les descolonitzacions, mal fetes o inexistents en la dècada dels seixanta del s. XX, la majoria dels països van caure en la submissió i control de poders tirànics, dictadures que es van dedicar a l'espoli, corrupció, sovint recolzades per Occident, la qual cosa ha contribuït enormement a que els habitants d'Àfrica que haurien de poder elegir el seu propi destí, aixecant-se, organitzant-se, ho tinguin massa difícil. Massa intervencions, molts interessos pels immensos recursos naturals que Àfrica disposa com perquè democràticament les grans potències mundials els deixi seguir el seu propi camí.

Grans problemes estructurals i

conjunturals interns i externs impossibiliten que els propis africans puguin escollir el seu propi camí, disposar dels seus recursos i construir el seu futur.

Àfrica no ha deixat indiferent a la Lliga i ha tingut un protagonisme i una presència continuada en les activitats de l'entitat, a través de la revista, s'ha anat deixant constància de les diferents realitats a través d'articles d'opinió, informes, bibliografies, fins arribar a l'actualitat amb la campanya de sensibilització “Congo, perill de riqueses”.

Fem memòria: Dins l'entitat, l'any 1995 es formà el Grup Àfrica Negra i com consta en l'acta de constitució, amb la finalitat de despertar nous interessos envers el continent. En els seus objectius es ressalta:

“Impulsar el debat sobre temes d'actualitat a l'Àfrica, organitzant activitats que ens ajudin a comprendre millor la realitat dels països subsaharians (cursos, seminaris, xerrades...)

“Donar una imatge d'Àfrica diferent de la que ens arriba normalment a través dels mitjans de comunicació”.

“Participar en projectes de cooperació -preferentment de caire cultural - des d'una perspectiva de democràcia i justícia”.

Han passat els anys i no cal dir que aquests objectius són encara vigents i en un món on el local i global conviuen diàriament, durant els últims anys s'ha prioritzat la informació, sobre els vincles estrets entre les nostres fites tecnològiques i la situació de vulneració constant dels drets humans de milions de persones provocada per l'exploració

- tan a nivell nacional com internacional - sense escrúpols dels recursos naturals, imprescindibles per l'alta tecnologia .

Fent un repàs de la presència de l'Àfrica negra a través del recorregut de les 50 revistes Papers , fullejant totes les revistes editades i llegint els articles publicats, un en especial, ens va cridar l'atenció, per la seva profunditat, el seu realisme, la seva actualitat.

En el número 13 de Papers, en el 1998, amb motiu de la campanya “Pau a Algèria” de la comissió ciutadana de Sabadell publicàvem un poema de Youcef Sebti, degollat el 1993 a El Harrach, prop d'Alger. El poema reflexa el sentir de milions de persones que ara per ara i per motius diferents - conflictes armats, fam, repressió - donen vida a les paraules del poeta.

L'enfer et la folie.

Je suis né dans l'enfer
 J'ai vécu dans l'enfer
 Et l'enfer est né en moi
 Et dans l'enfer
 Sur la haine- ce terreau qui flambe-
 Ont poussé des fleurs.
 Je les ai senties
 Je les ai cueillies
 Et en moi a circulé l'amertume.
 Ârret. Souffle. Ombre.
 Espoir. Départ. Recommencement.
 Amours perdues. Amours dérobées.
 Amours possibles.
 Sur le chemin d'un
 recommencement
 Sur le chemin d'une lutte
 J'ai débouché sur la folie
 J'ai plongé dans la folie
 Et j'en ai ramené des algues.
 Et l'enfer se continue...
 Du brasier à la mer
 De la mer au brasier
 De la combustion
 À la immersion
 L'enfer demeure
 Et les insurgés
 Ont pour destinée la folie....

Traducció:

L'infern i la bogeria:
 he nascut a l' infern i he viscut a
 l'infern. I l'infern ha nascut en mi
 i a l'infern, sobre l'odi d'aquest
 mantell que crema han posat flors.
 Les he sentides, les he collides i en
 mi ha circulat l'amargor. Parada.
 Bufada. Ombra. Esperança. Marxada.
 Recomençament. Amors perduts,
 amors secrets, amors possibles. En
 el camí de tornar a començar, en
 el camí de la lluita, he desembocat
 en la bogeria, m'he submergit en la
 bogeria i n'he tret algues. I l'infern
 continua, del brasier a la mar, de la
 mar al brasier, de la combustió a la
 immersió. L'infern persisteix
 i els insurgents tenen per destí la
 bogeria. ■

Xile. Retornen les utopies

Joan Casañas

Soci fundador de la Lliga

Una nota prèvia.

Per si ens n'haguéssim oblidat, una recomanació del subcomandante Marcos del Moviment Zapatista de Mèxic:

**La mirada alcanza más lejos
si su base se asienta
abajo y a la izquierda.**

Des de la revista PAPERS sempre hem procurat veure la realitat, i concretament veure Xile, des d'aquesta perspectiva. Però sovint les realitats històriques són tan complexes que no és fàcil trobar amb encert aquest punt de mira. Bé ho dèiem en la Teologia de l'Alliberament al començament dels 70 del segle passat:

Quan es tracta de lluitar amb els oprimits per alliberar-los dels opressors, la punteria és una gran virtut. Cal trobar bé el punt de mira i les opcions addients. No hi ha mirades ni actituds neutrals. I el pecat d'equivocació pot ser molt greu.

Fracàs i retorn de les Utopies a Xile

Al segon número de la nostra revista PAPERS -febrer de 1996- es pot llegir un article que parla del "fracàs dels projectes revolucionaris iniciats a l'Amèrica Llatina als anys 60. I en el número de Febrer del 97 es cita una dirigent política xilena que diu que, tot i que la dictadura ja no hi és "encara no s'han recuperat els valors democràtics".

I encara avui s'experimenta això vivint un temps llarg a Xile com he pogut fer jo aquest estiu. La dictadura militar -n'hi ha d'altra mena?- tot i durar poc més de 15

anys, va fer sants i mànigues per desprestigiar el sistema democràtic que fins al 1973 hi havia al país. I en gran part va aconseguir-ho. Va injectar la idea que allò que hi havia abans d'ella, una UTOPIA que cal posar amb majúscules, la Unitat Popular, era dolent, pernicios, terrible, calia enterrar-ho per sempre.

I ara, quan comencen a desvetllar-se amb força certes petites utopies, que poc a poc n'arrosseguen de més grans, es nota que a Xile encara hi ha gent que té por de forçar massa el camí cap a una democràcia més real que la que està implantada; **gent que tem que "demanant massa ens tornem a quedar en no res"**.

Perquè, com és que a Xile "progrés" (entre cometes) i misèria (sense cometes) conviuen tan bé? ¿Serà aquest el "milagro chileno" que la dreta pregonava?

En el número 37 -hivern de 2007- de la nostra revista algú destaca una de les trampes del suposat "progrés" xilè aconseguit a base de deixar lliure i desbocat i sense fronteres el capitalisme. Hi ha un article titolat així: **Empreses transnacionales espanyoles a l'Amèrica Llatina: Mirem darrere el teló?**

Allí es mostra com Xile és venut al "mejor postor" segons el criteri que

diu que "deixar fer al diner" és la millor manera d'organitzar el món. I actualment, què passa allà? Escric aquest article després d'haver passat aproximadament dos mesos a Xile i mai no m'havia costat tant com ara escriure sobre aquella meua segona terra. La lluita entre Utopies i Contrautopies és forta, dura, arriscada.

Per exemple. En les eleccions a la presidència d'ara fa gairebé dos anys la dreta dura i pura va guanyar amb tota comoditat. Molts dels que varen votar-la diuen que ho van fer per "castigar" als demòcratacristians i socialdemòcrates que havien governat en coalició durant 20 anys. Quin camí tan rar si es vol avançar cap a més democràcia real: votar a la dreta per castigar a una mala esquerra. No sembla que així es camini a més Utopia. Qui s'ha tornat boig? I ara hi ha molta gent de la que va votar per la dreta que reconeix que es va equivocar. I, a més, la dreta que governa ho fa tan descaradament cap a la dreta, se senten tan "amos" del país, que la reacció forta i decidida cap a més Utopia, cap a més Justícia Social (no per retonar als 20 anys de postdictadura) ha arrancat amb força. Veiem, doncs, que fins i tot d'un pas mal donat cal treure'n les possibilitats engendrades amb ell.

Mai el camí d'humanització del món - pas a pas, cap a la Utopia de gran intensitat- està del tot barrat. No estem un cap "final de la història".

1. Ensenyament de qualitat, gratuït i per a tothom.

És el que reclamen, amb una saviesa i força que a sorprèn a molts, els estudiants universitaris i de secundària. I amb repercussions molt positives en les famílies en general. De fet, al Xile d'abans del cop d'estat ja hi havia molt del que ara es vol conquerir de nou i ampliar. I els estudiants actuen amb força, amb idees i projectes molt clars i factibles, rebutjant la violència, jugant-s'hi molt. I saben que el país té capacitat econòmica per avançar clarament cap aquesta Utopia.

2. Refundar la democràcia. Una Assemblea Constituent.

Vist que els successius governs han defraudat tan globalment les expectatives posades en ells pels votants, cal una nova estructura governamental. Amb propostes que vinguin de la base, cal anar a una nova Constitució amb canvis substancials respecte el sistema de partits, respecte a qui es vota i com es valoren els vots, la constant participació popular, etc. És una segona Utopia, ben viable si n'hi ha ganes. A moltes ciutats i poblacions es creen "Assemblees Populars" que, sense pressa però anant a fons, remouen aquesta part de la Utopia.. Alguns ho diuen així: "Las Utopías han sido demolidas por no se sabe exactamente quién, pues veamos qué dicen los signos de la calle." I el "carrer" està parlant fort ara a Xile.

3. Passem a la tercera Utopia,

que ja té antecedents del temps de la Unitat Popular (1970-73): Si tot aquest canvi suposa més diner en les arques estatals (que per ara n'hi ha molt) d'on treure'l? Carai! Del coure i altres minerals que són la gran riquesa bàsica de Xile i que ara és entregada a companyies estrangeres que hi guanyen moltíssim i deixen a Xile una part molt petita d'aquests guanys. Perquè els rics del món, entre ells, es venen països gairebé sencers. S'ha de tornar a **nacionalitzar el coure xilè i altres**

riqueses naturals, com l'aigua, que també en part ha estat venuda. És possible fer-ho, un cop refundada la democràcia.

4. I encara una altra Utopia, la que ve de més lluny de tot: La llibertat del poble Mapuche.

La nostra revista n'ha parlat més d'una vegada d'aquest tema. La "conquesta" va ser una immensa contra-utopia. El que podia haver estat una trobada humanitzadora d'uns i altres va esdevenir una explotació a sang i foc. Els mapuches s'han resistit sempre, com han pogut, a aquesta dominació. I sempre algú els ha entès i acompanyat. Però ara la seva insurrecció resorgeix amb nova força. I els governs s'han vist obligats a plantejar jurídicament el **reconeixement institucional dels pobles indígenes**. Es un debat pendent des de fa segles. I els mapuches, amb la seva lluita, han fet que el país hagi d'afrontar-lo inevitablement. Es un tema -aquest dels pobles i nacions- que des dels orígens de la nostra Lliga està en el centre de les seves finalitats. Amb les preguntes crucials que sempre arrossega: Hi ha Drets Col.lectius, o sols Drets Individuals reclamats col.lectivament? És la independència política el que seria millor pels mapuches? És això el que reclamen ells? Etc.

5. Una Utopia de més alt nivell: La Unió Llatinoamericana

En aquests últims anys s'ha avançat cap a ella. I el govern actual de Xile es fa el desentès perquè es tracta d'una unió oposada als que controlen el món des d'Estatos Units. Però

l'esforç de molta gent d'Amèrica Llatina es va decantant cap aquesta banda. I es treuen lliçons, positives i negatives, del que ha passat i passa a la Unio Europea. Aquestes "unions" si no abasten realmet el factor social, la veritable participació popular i les ganes de millorar realmente junts, acaben fent el joc al "diner foll" i "retallant" fins i tot el nas de la gent. A Amèrica Llatina molta part del poble vol més unió; però unió de la de veritat, de la que encara és Utopia, però que no és impossible ni molt menys. (I no s'ha de barrejar això amb les picabaralles frontereres que encara hi ha entre alguns d'aquets països que cal unir. Les "baralles" de fronteres són una altra mena de problema, que ens portaria al tema dels "nacionalismes afectius", discutible inacabablement.

El punt flac d'aquesta mena d'utopies...

...que és el punt flac de tantes coses humanes: Per fer els canvis que molts i moltes volen fer ara a Xile, es necessita **convèncer molta part de la població**. En el sentit fort de convèncer, és a dir, fer que l'ànim d'una majoria de persones estigui realmente disposat a carregar amb la seva responsabilitat (guanys i renúncies) i a alegrar-se de les millores per a tothom assolides gradualment. Cal persuadir diguem un 70% de la població, de manera que vulgui, busqui, participi, disfruti i mantingui indefinidamente aquella situació en la que tots aportin, sense mandres ni trampes, i tots rebin allò bàsic necessari, sense afany d'acaparar per "ser" més. És possible això a Xile, o arreu del món? El poble Xilè dirà; la humanitat dirà.

10 anys de compromís als Balcans

Núria Jané

Sòcia, membre del grup dels Balcans i en l'actualitat del grup de persones voluntàries de la campanya Txetxènia, Trenquem el silenci.

Sabadell-Sarajevo un vincle que va començar el 1996 quan la ciutat de Sabadell va invertir 82.000 euros en la reconstrucció de l'emblemàtic Teatre Kamerni, destruït durant la guerra, i va donar 8 autobusos verds retirats de circulació. Fruit de la col·laboració amb l'ajuntament, a finals de 1996 va néixer el Grup de Treball per Bòsnia. L'objectiu era organitzar actes de sensibilització després del conflicte a l'antiga Iugoslàvia. També des del principi el grup va col·laborar per construir l'Euroclub de Dobrinja, un centre per joves, situat en un dels barris de Sarajevo més castigats durant la guerra.

El juny de 1997 una delegació de Sabadell, formada per 58 persones i encapçalades per l'aleshores alcalde Antoni Farrés, va inaugurar l'Euroclub. Aquest casal va ser un punt de trobada, formació i diversió per a centenars de joves, i també va servir per potenciar la interculturalitat, l'associacionisme i les iniciatives juvenils. El mes següent el Grup de Treball per Bòsnia va organitzar un segon viatge a Sarajevo on hi van participar una vintena de joves de Sabadell. Fruit d'aquesta trobada, es van dur a terme diferents actes a la nostra

ciutat per continuar col·laborant amb l'Euroclub: destaquem les xerrades al Casal Pere IV per conscienciar als ciutadans, una amb Raül Romeva, l'altre amb Gervasio Sánchez; Renato Zrinc, responsable de l'Euroclub de Dobrinja, va fer una estada d'un mes a Sabadell per formar-se en la direcció d'una organització no governamental; i amb l'exposició "Nascuts a Bòsnia" vàrem denunciar la violació dels Drets Humans a Bòsnia i Hercegovina. Finalment l'estiu de 1998, 25 joves de l'Euroclub van venir a la nostra ciutat, es van allotjar a cases

particulars de joves sabadellencs i van realitzar activitats plegats.

El 25 de març de 1999, la xerrada de l'escriptor Bashkim Shehu "Terrorisme i neteja ètnica a Kosovo" va coincidir amb els atacs de l'OTAN sobre objectius militars serbis. El 5 de maig es va fer un manifest per Kosovo. El document portava per títol: "Ahir Bòsnia, avui Kosovo. Ja n'hi ha prou!". Volíem denunciar la neteja ètnica que el president de Iugoslàvia Slobodan Milosevic estava duent a terme en aquesta república. Amb la posterior xerrada de Raül Romeva "Bòsnia,

lliçons d'una guerra" començàvem a parlar de Kosovo com a fracàs polític de la comunitat internacional i en aquest acte el Grup de Treball per Bòsnia va canviar de nom i es va convertir en **Grup dels Balcans**. A més a més Sabadell, a través del seu Ajuntament, començava a col·laborar en la reconstrucció de l'**escola Jashanica**, al municipi kosovar de Klina. Aquest moment va ser l'inici de la nostra implicació amb Kosovo, però no ens oblidàvem de Bòsnia i a través de l'Euroclub, l'estiu de 1999 es va dur a terme un intercanvi cultural amb l'associació dançaire Saraj de Sarajevo amb l'objectiu de contribuir a normalitzar relacions i situacions difícils de postguerra.

A finals del 1999, Maria Ramoneda, des de l'ajuntament, i Rita Huybens, per Sabadell Solidari i La Lliga, van estar a Kosovo per visitar l'escola de Klina i per establir contactes amb l'objectiu d'iniciar projectes

d'intercanvi entre escoles de Kosovo i Sabadell. La Lliga dels Drets dels Pobles va començar a treballar amb el sindicat SBASHK (Sindicat per l'Educació, la Ciència i la Cultura) i l'ONG kosovar DEA (Development and Education Association). L'SBASHK havia mantingut durant 10 anys, fins l'abril de 1999, un sistema escolar albanokosovar clandestí, a través del qual 400.000 estudiants havien accedit a l'educació i a la cultura de la qual havien estat exclosos pel règim d'apartheid imposat pel govern de Slobodan Milosevic. A l'octubre del 2000, representants del sindicat i de DEA van estar a Sabadell per presentar l'exposició "Sabadell, també amb els kosovars.

Reconstrucció de les escoles de Kosovo" i van explicar al col·legi Ribatallada la realitat de les seves escoles. Gràcies a aquest primer contacte l'escola sabadellenca va recollir diners per enviar material escolar a l'escola Bahram Curri de Krusha i els alumnes de 5è i 6è van fer un intercanvi d'experiències a través de cartes amb nois i noies

d'aquesta escola. Des de la Lliga, i treballant conjuntament amb entitats locals i l'administració pública kosovar que estava sota els auspicis de la UNMIK, vàrem aprofitar la visita per concretar el projecte "My Green Country". Aquest projecte es basava en l'educació en valors partint del respecte, l'atenció i la cura de l'entorn mediambiental per part de la població escolar. Degut a les circumstàncies de postguerra i les experiències traumàtiques de molts nens i nenes, es va iniciar aquesta educació en el camp mediambiental però amb l'esperança que en un futur aquests valors es vincuessin a les persones. Al maig 2002 es va organitzar el primer seminari de formació amb la participació d'unes quaranta escoles de tot el territori kosovar. Malgrat les dificultats de transport i les condicions precàries de treball de la majoria de mestres, el seminari fou tot un èxit. Des d'aquell moment, cada any es va organitzar una nova edició d'aquesta formació fins l'any 2007. La **declaració d'independència** de Sèrbia el 17 de febrer de 2008 va marcar el final del projecte.

Deu anys als Balcans amb col·laboracions, manifestos, xerrades, intercanvis, exposicions... Deu anys als Balcans fent campanyes de sensibilització i projectes de cooperació. Deu anys en què la Lliga s'ha mantingut compromesa amb la defensa dels Drets dels Pobles als Balcans. ■

Quilo Martínez, un sabadellenc de Xile

Josep Ramon Giménez

Quilo Martínez és un sabadellenc nascut a Santa Cruz, a la província de Colchana, centre de Xile. Sabadellenc, perquè dels seus 66 anys, més de la meitat, 35, els ha viscut aquí des que arribà l'any 1976 de la mà d'en Joan Casañas fugint de la dictadura d'Augusto Pinochet, aquí ha format una família i s'estima Sabadell.

Quilo militava al MAPU, un dels moviments

polítics que formaven el Partit Socialista Xilè, treballava a l'Instituto de Fomento Pesquero de Valparaíso, on vivia, i era dirigent de les Comunidades Cristianas Universitarias. A aquestes comunitats coneix el Joan i, quan el règim pinochetista li dona a escollir entre la presó o l'exili, opta per l'oferiment-coartada del Joan - una beca del CIDOB- i ve a Sabadell en plena transició política.

- Así que Casañas tuvo la culpa de que vinieses a Sabadell

De Joan Casañas y de todo el grupo que colaboraban juntos. Él, a través de Agermanament, había sido sacerdote allá y asesor de la comunidad cristiana universitaria de la Universidad Católica y yo estaba en la comunidad de la Universidad de Chile. Entonces, como hacíamos encuentros, ya nos conocimos.

Llegué a Sabadell en el 76, en plena transición política. A los dos o tres días de llegar me tuve que esconder de los grises en casa de Simón Saura, huyendo de una manifestación. Enseguida traté de integrarme en

la ciudad. Primero a través de las comunidades populares, después a través de la Lliga y ahora, a pesar de estar enfermo (en Quilo ha patit una embolia que li ha afectat la mobilitat i un xic la parla), a través de Papers de Versàlia que es un grupo de poetas del que formo parte y con los que he editado dos libros. Siempre me he sentido sabadellense, no me costó integrarme porque tuve la suerte de encontrar gente muy cercana.

- Y contactas con la Lliga ¿a través de...?

De Joan Casañas también. Al llegar aquí me di cuenta de la necesidad de colaborar concretamente en

un proyecto, y ese proyecto fue el Grupo Chile que creamos en la Lliga.

Se creó una biblioteca, la biblioteca Catalunya. La escuela donde está ubicada cambió el nombre que tenía, de Louis Pasteur pasó a llamarse escuela Catalunya, después colaboramos con la ONG Raíces, de allá, todo esto que estoy hablando está en Valparaíso. Se organizaron unos talleres allá y se colaboraba desde aquí. Aparte de eso, sacamos una hoja, que se llamó América Latina, con la intención de informar a los socios de la Lliga de la situación de América Latina, especialmente porque la prensa de

aquí ofrecía la información oficial y nosotros teníamos contacto con una agencia informativa peruana, otra cubana, de donde recibíamos información alternativa, distinta. A través de revistas que nos llegaban, podíamos facilitar otra información de lo que estaba pasando en América Latina. Al mismo tiempo la Lliga sacaba su boletín informativo de vez en cuando, el Full Informatiu, y el grupo de educación otro. A propuesta de Vicenç Creus de por qué no sacábamos una sola publicación que coordinara toda esa información, nació Papers.

- Alguien me ha dicho que se te ocurrió a ti el nombre.

Bueno... se nos ocurrió llamarle Papers porque buscábamos un nombre que fuera fácil de recordar. Empezamos con Papers de la Lliga... y al final dijimos Papers, se acabó.

- Responde a una necesidad de unificar la información....

Sí... Siguió el grupo de educación sacando su boletín aparte, porque es muy específico para el público, profesores... El otro era más general. Por un lado había información sobre África -en ese tiempo existía el grupo de África, que lo lideraba Gascón- pero ellos no sacaron nada, por eso se comprometieron a sacar una hoja con dos páginas completas con la información de África. Luego se creó el grupo de Yurimaguas, empezó a nacer el grupo de Politeia, de formación política, después organizamos un concurso literario para niños, "Què vol dir ser solidari?"... , se le dedicó un número especial de la revista. Había también un servicio de biblioteca, que llevaba Joan Casañas... y se podía informar a los socios sobre los trabajos que estaban haciendo los distintos grupos... Era fundamentalmente una revista.

- Tú que has visto toda esta evolución, ¿cómo ves la Lliga de entonces y la de ahora?

Yo creo que la Lliga ha evolucionado positivamente. En el sentido de que en los años 80 era necesaria una ONG que tuviera proyectos concretos en los lugares. Por ejemplo, el de Yurimaguas, en Chile, en el Sahara...

Después se empieza a ver la necesidad de tener relación con ONG de allá y poder apoyar. Poco a poco, se va evolucionando. Hay muchas ONG que tienen proyectos concretos en distintos países, pero en cambio falta el pensamiento global. La Lliga ha evolucionado hacia ese lado, ha pasado a ser un referente en cuanto a pensamiento, a pensamiento solidario: qué significa ser solidario hoy día. La Lliga ha ido madurando. Politeia, por ejemplo, una brillante idea de analizar el pensamiento político, posturas...

- ¿Quizás dejar más a un lado lo que es cooperación material y pasar a ese fomento de la idea, de la sensibilización?

Sí, sí. Por ejemplo hoy, ¿qué pasa con los países árabes, qué va a pasar, que está pasando ahí? Falta alguien que te ayude a pensar eso. Y la Lliga va por ahí. Más que una ayuda asistencial que para eso hay veinte mil ONG.

- ¿En estos años transcurridos de los 50 números de Papers, crees que siguen habiendo unas constantes temáticas, casi como si no hubiera pasado el tiempo?

Es que en estos años, desde que salió el primer número de Papers, el mundo no ha cambiado. Los problemas siguen siendo los mismos y entonces es lógico que haya preocupación. El problema de Chile sigue siendo el mismo, una gente que tiene mucho dinero y otra que no tiene nada. ¿Qué se ha dicho de Haití? Hubo un terremoto, y ahí, que se mueran. Y si se mueren mejor, porque así se soluciona el problema. O sea, el mundo sigue siendo igual cuando escribimos el primer número que cuando escribimos el 50. Lo positivo es que ahora hay una tendencia en la Lliga, como decíamos antes, de crear conciencia, tomar postura. Es que tendría que sorprendernos, por ejemplo, que el anterior presidente de Egipto ahora sea un dictador y antes lo recibía el rey. Ahora si lo matan, mejor. Y eso en todos lados.

- ¿Los problemas estructurales de los países son los mismos o evolucionan poco?

Yo creo que en el fondo los problemas

estructurales son casi los mismos, porque vivimos en una sociedad en la que manda el capital. Y mientras eso sea así...

- ¿Y en las sociedades latinoamericanas, donde algunos países están entre las economías emergentes, pero la distribución de la riqueza casi no avanza y mantiene grandes bolsas de pobreza?

Yo creo que América Latina sigue siendo igual que 30 o 40 años atrás. Unos no tienen nada y otros lo tienen todo. ¿Qué pasa? -y te hablo ahora de Chile- durante la época de Allende, hace 40 años atrás, aunque habían esas desigualdades, la gente, el pueblo se sentía más identificado con los que tenían poco. Ahora hay mucha gente que se siente identificada con las clases medias-altas, cuando siguen siendo pobres igual. Lo que pasa es que se conforman con la miseria. En una farmacia o perfumería hay 20 dependientas y están contentas porque tienen trabajo, pero cobran según lo que vendan. Por lo tanto, tú entras en una perfumería y te salen 20 señoritas a atenderte. Porque ganan en función de si venden o no. Y están contentas, porque tienen ese trabajo. Te dicen, "¡mi hija trabaja!" Eso no se daba antes, ese tipo de explotación no se daba antes. Ahora, afortunadamente, parece ser que el pueblo está reaccionando. En ese sentido creo que ha tenido influencia el movimiento de Madrid y Barcelona de los indignados. Porque los estudiantes empezaron tres meses de huelga y luego de huelga general, pero muchos de los planteamientos vienen de que están muy molestos con la clase política chilena.

- Tú, como profesor de la Escuelas Pías de Terrassa, te especializaste en temas de comunicación. ¿Crees que ha habido un cambio importante en ese campo?

Sí. De hecho gracias a internet ha habido un cambio total en la comunicación. Pero creo que poco a poco cada medio va ocupando su lugar. Algunos decían que internet acabaría con los diarios, con la prensa, con toda la publicación

escrita. Yo creo que no, que cada uno ocupa su lugar. O sea, la revista Papers, por muy buena que sea la web de la Lliga, seguirá siendo una necesidad para los socios de la Lliga. Creo que el hecho de tener el papel en la mano ayuda mucho a leer y releer. Uno, cuando lee una web, lee el artículo o la mitad del artículo y adiós. Para volver a leerlo, para recomendarlo a alguien, tienes que dar la dirección y dar 20.000 pasos antes de buscarlo. Mira, te voy a dar un ejemplo de las ventajas del papel. Pasó ahí enfrente, en casa de Miras. Cuando estábamos los dos metidos en la Agrupación de Vecinos de la Concòrdia, dejamos el boletín en el lavabo y todo el que salía comentaba algo. Así que cada vez que salía el boletín lo dejábamos en el lavabo.

- ¿Modificarías algo de la revista Papers actual?

No, yo creo que la revista actual está bien y creo que ha ganado mucho en reflexión. Las primeras, aunque tocaban los mismos temas, eran más informativas. En cambio, ahora son más reflexivas, de análisis... y ahí es donde creo que la Lliga tiene que ayudar. Hoy día es mejor el análisis, la toma de postura,... Así como existen ONG que realizan acciones concretas, faltan ONG que ayuden a pensar. La Lliga está en ese camino y creo que es lo mejor. Yo creo que la Lliga es el camino para que uno tome conciencia y luego se pueda comprometer. En Sabadell tiene un nombre y un prestigio que tiene que aprovechar.

- Crees que ahora, con la crisis, con la bajada de subvenciones, con mayores dificultades para las ONG, ¿habría que buscar un mayor impulso?

Yo creo que todo esfuerzo es poco. Deberíamos de estar más presentes como Lliga en la ciudad. Por ejemplo, frente a los problemas del mundo árabe: ¿quiénes son los rebeldes, qué diferencia hay con otras revueltas...? Eso la gente llana como yo no lo sabe y necesita alguien que le guíe. Entonces, en todo eso la Lliga tiene un papel. Claro, si no hay presupuesto no puedes invitar a grandes figuras. Tampoco le puedes

pedir a la gente que sabe, capaz de analizar, si están metidos en tantas cosas, que venga a hacerlo. Tú puedes hacerlo, pero estás metido en 20.000 cosas. Entonces, ese es el problema. Pero no necesitamos tanta gente preparada como oportunidades para discutir, para conversar y aunque sea planteando interrogantes, si somos capaces de transmitírselos a otras personas, aunque no podamos ofrecerles respuestas, ya es importante.

Hacer cooperación es muy importante, pero creo que el papel principal es ese otro de analizar, de crear conciencia. Si tú me creas conciencia solidaria a mí, yo buscaré, aunque sea a Cáritas.

- De todas maneras en proyectos, como el de Yurimaguas, ya se responde a ese espíritu de formación por encima de la cooperación material para que sean ellos mismos. El mismo proyecto al que llamamos de Desarrollo de Capacidades es para que tengan elementos formativos, para que ellos lleven adelante el desarrollo que crean conveniente.

Sí, sí. Ya con Raíces, nosotros en Chile intentamos, más que ayudarles económicamente, darles formación.

- Porque volviendo a Chile, ¿sigue teniendo problemas estructurales graves con bolsas importantes de pobreza?

Sí, salen los números bonitos, pero un ejemplo de la estafa que está habiendo en Chile es lo del terremoto. Los edificios que construyeron los hicieron fáciles de destruir. ¿Qué significa? Que les

pusieron menos cemento y más arena... trapicheo. La empresa era de un actual ministro.

- Y las empresas multinacionales, como ENDESA, que actúa en el territorio de los mapuches contra su voluntad...

Pero creo que ahí el problema está en que los mapuches son una subclase, son indios. Entonces da igual que les quiten las tierras o no. Es un problema de los chilenos, hay que crear conciencia allá y en eso sí que nosotros podemos influir también.

- Hace unos días me encontré con una concentración delante del consulado chileno en Barcelona protestando contra el proyecto de ENDESA que perjudica a los mapuches.

Sí, sí. Aquí sí, pero allá no. Allá alguna gente de izquierdas, más concienciada... pero... ¡son indios!

- Tú te largas de un Chile convulso y llegas a una España convulsa también.

Sí, llegamos en un momento difícil, pero bonito. Porque así como recordamos que vivimos en Chile un momento muy especial, en mi libro un poco lo insinúo, un Chile que hoy ya no existe y vislumbrar que otro mundo es posible... Cuando llegamos aquí también vivimos un momento de lucha, de manifestaciones... sí, fue un momento bonito vivir aquello.

¡Pues a ver ahora qué pasa aquí con ese cambio del rojo al azul!

Sí, a ver qué pasa. ■

Nicaragua en el context actual de l'Amèrica Llatina

Carmel Montllor Nogués
Soci, actual vicepresident de la Lliga

La situació actual de Nicaragua no es pot entendre sense tenir presents els canvis que s'han produït en els darrers cinquanta anys en el continent americà i en el món en general. A Llatinoamèrica aquests canvis han obert pas, en alguns casos, a governs militars dictatorials i democràcies parlamentàries poc representatives, que han rebut el suport dels EUA i l'oposició dels moviments guerrillers; en altres, han donat lloc als actuals governs de líders carismàtics que exerceixen el poder de forma més o menys autoritària. En el terreny econòmic aquests governs combinen principis neoliberalers i d'intervenció estatal; en el terreny social, apliquen polítiques progressistes en benefici dels sectors més empobrits de la societat.

El cas més emblemàtic és el de

Veneçuela, on la inoperància d'un sistema democràtic de partits parlamentaris corruptes, que governaven de forma alterna en benefici propi menyspreant els interessos de les capes populars, va portar Hugo Chávez al govern. És un líder populista i excèntric, que exerceix el poder amb autoritarisme i que rep el suport d'una part majoritària de la població, precisament d'aquella que l'anterior sistema havia marginat.

El mateix procés s'ha produït en altres països del continent: a Bolívia, amb Evo Morales; a l'Equador, amb Rafael Correa i a Nicaragua, amb Daniel Ortega. Això ha propiciat la creació de l'ALBA (Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América - Tratado de Comercio de los Pueblos).

L'ALBA és una organització

internacional d'àmbit regional, centrada en els països de l'Amèrica Llatina i del Carib, que dedica la seva activitat a la lluita contra la pobresa i l'exclusió social amb base en l'aplicació de doctrines d'esquerres. En l'actualitat en formen part Veneçuela, Cuba, Bolívia, l'Equador, Nicaragua, Antigua y Barbuda, Dominica, i San Vicente y Granadinas, amb una població total de 70 milions de persones i amb una superfície de 2.513.337 km².

Entre els objectius de l'ALBA destaquen la lluita contra la pobresa, les asimetries entre països, l'intercanvi desigual en les relacions internacionals i el pes excessiu d'un deute impagable. L'organització denuncia la imposició de polítiques d'ajust estructural per part de l'FMI i el BM, els obstacles per tenir accés

a la informació, la tecnologia i el coneixement i també la manipulació dels mitjans de comunicació, que impedeix la consolidació d'una veritable democràcia.

Per fer front a aquests objectius l'ALBA ha creat una moneda regional electrònica, el sucre, que ha potenciat el comerç intern entre els membres de l'organització i ha incentivat la producció agrària en països com Cuba i Nicaragua. També ha fomentat la creació d'empreses conjuntes en sectors estratègics com l'energia, la producció agrària i la banca, i ha desenvolupat programes específics de lluita contra la fam, la pobresa i l'analfabetisme.

És en aquest context que hem d'analitzar la situació actual de Nicaragua, ja que Daniel Ortega segueix l'exemple de Hugo Chaves a Veneçuela i es beneficia, en bona part, de l'estratègia de desenvolupament regional generada per l'ALBA.

Al novembre de 2011, probablement Daniel Ortega acaba de ser reelegit president de Nicaragua per tercera vegada. I malgrat que la seva candidatura no és legítima ja que la Constitució del país impedeix la reelecció consecutiva d'un mateix candidat per tercer cop, per bé que el Tribunal Suprem el va autoritzar a presentar-se el 2009, amb els vots de jutges propers a la seva persona. En front de la ideologia

molt personalista de Daniel Ortega, que combina polítiques socials progressistes, catolicisme conservador, ideologia revolucionària i principis neoliberals, no hi ha una oposició d'esquerres prou forta. L'oposició de dretes està dividida, atomitzada i sense cap lideratge clar, concentrada exclusivament en la defensa dels seus interessos. Mentrestant, el sector privat està satisfet de les aliances que ha fet amb el govern, que li han permès la recuperació d'una part dels mitjans de producció, principalment la terra.

Daniel Ortega exerceix un fort lideratge polític que és criticat

per l'oposició de dretes i per organitzacions de la societat civil, que l'acusen de conduir el país a una nova dictadura. Aquestes forces crítiques no arriben més enllà per falta d'una alternativa clara.

El partit del govern, el FSLN, aposta per "canviar el sistema", beneficiant-se dels avantatges econòmics generats per l'ALBA i la cooperació veneçolana, que li permetin dur a terme el Plan Nacional de Desarrollo Humano, que ha d'establir les bases per a la construcció d'un nou model. Aquest pla ha beneficiat els sectors populars nicaragüencs i ha reduït els nivells de pobresa i d'analfabetisme. És interessant

observar que, tant l'oposició política com la societat civil, consideren que les accions socials i productives que ha desenvolupat el govern han fet millorar la seva imatge, especialment entre els sectors més empobrits, i manifesten públicament que es mantindran en l'ALBA quan recuperin el poder.

Un dels majors èxits del govern ha estat mantenir dividida l'oposició i anul·lar la seva capacitat de ser l'única interlocutora amb l'oligarquia del país i amb els nord-americans. Els EUA defensen els seus interessos a Nicaragua o fent aliances puntuals amb qui més li interessa, ja sigui el govern o l'oposició.

Nicaragua és una societat fraccionada, on la ideologia d'esquerres es manté principalment en l'àmbit local, amb organitzacions ben estructurades que mantenen un rol polític menys partidista i més centrat en temes d'interès social, com la violència contra les dones, la caror de la vida, la protecció dels recursos naturals, la participació ciutadana i la defensa dels drets del més desfavorits.

En retornar al poder l'any 2007, el FSLN va voler instaurar un model vertical de participació, basat en els Consejos de Poder Ciudadano (CPC). Es tracta d'instrument massiu d'organització que busca establir mecanismes de comunicació entre el govern i la gent, per bé que no ha aconseguit imposar-se i ha acabat per fusionar-se amb altres organitzacions de base que treballen al territori.

Durant l'any 2011, Nicaragua ha estat la seu del XVII Foro de Sao Pablo, en el marc del 50è aniversari de la fundació del FSLN i del 116è aniversari del naixement d'Augusto

César Sandino. Van participar en aquest esdeveniment representants polítics de l'Amèrica Llatina i del Carib, així com convidats d'Àfrica, Àsia i Europa.

Un dels principals invitats va ser l'expresident Lula, que en el discurs de clausura va afirmar que el FSLN és la demostració més clara de l'evolució política de l'esquerra llatinoamericana. La frase va ser destacada pels representants governamentals i criticada pels portaveus de l'oposició.

En el marc de les commemoracions, va haver-hi una trobada dels Moviments Socials de l'ALBA on es van compartir experiències del procés de transformació cultural, política i econòmica de la zona.

A nivell econòmic hi ha hagut un procés de concentració de la terra

a cada camperol pobre, i que ha beneficiat 100.000 persones, així com els programes de rehabilitació d'habitatges, amb la donació de materials, i la concessió de títols de propietat de terrenys a persones que hi vivien de forma il·legal.

Aquest desenvolupament econòmic i social s'ha generat principalment gràcies als recursos procedents de Veneçuela, que es concreten en aportacions anuals d'entre 450 i 500 milions de dòlars i en la venda de petroli en condicions molt favorables. Aquests recursos representen el 7 % del PIB nicaragüenc i no es canalitzen a través de l'Estat, la qual cosa ha estat fortament criticada per l'oposició.

Els principals indicadors del país són:

	2006	2007	2008	2009	2010
Creixement econòmic (%)	4.2	3.6	2.8	(1.5)	4.5
Creixement població (%)	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2
Despeses educació (% PIB)	4.8	5.1	5.3	5.9	5.4
Despeses sanitat (% PIB)	3.4	3.7	3.7	4.1	3.7
	2005	2009			
Pobresa extrema (%)	17,2	14,6			
Pobresa general (%)	48,3	42,5			

en una minoria de propietaris que controlen els mitjans de producció i els principals productes d'exportació, generadors de la major part de la riquesa del país.

La creació del Banco Produzcamos l'any 2010, que va ser una promesa de la campanya electoral, ha facilitat l'arribada del crèdit als petits i mitjans productors agraris i ha incentivat la producció agrícola. Aquest banc és el continuador del Banco Popular, que va realitzar funcions semblants a l'època de la Revolució Sandinista als anys vuitanta del segle passat.

En l'àmbit social cal destacar el programa *Hambre Cero*, que consisteix, entre altres mesures, en l'entrega d'una vaca i una truja

En aquest context, les organitzacions progressistes centren la seva activitat en la lluita contra la corrupció a les institucions i en la defensa de la participació democràtica. Cal aprofundir en els progressos socials aconseguits, desenvolupar una economia sostenible i equilibrada, amb menys ajuts externs, i fugir d'un cert "messianisme" que envolta la figura de Daniel Ortega i que el converteix en un personatge contradictori, egocèntric i poc previsible. El camí cap a una societat més justa i solidària és obert, però convé estar alerta per evitar que la manipulació interessada d'uns i altres torni a estroncar la possibilitat d'arribar amb èxit al final del viatge. ■

Deute: extern (sud) actual (nord)

Feliu Madaula Canadell

Membre de la Plataforma per l'abolició del deute extern de Sabadell

xadesa@elistas.net www.odg.cat

Als anys setanta del segle passat, els països occidentals, des d'una visió econòmica neoliberal, van començar a cercar nous mercats en els països anomenats del Tercer Món i a explotar els seus recursos naturals, deixant-los diners a fi que desenvolupessin les seves economies a l'estil occidental. Això va succeir després dels primers símptomes d'estancament de la seva economia, junt amb l'increment del preu del petroli i l'acumulació de reserves. Amb el temps, les condicions dels préstecs es van anar endurint i es va iniciar una dinàmica perversa que els portava a demanar nous préstecs per tal d'intentar reduir el deute creixent. El Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial obligaven a fer ajustos estructurals, que havien de suportar les classes més populars. Ara aquest sistema s'ha globalitzat i això també passa en els països occidentals.

Des dels anys noranta a l'Estat Espanyol es van endegar tot un seguit de campanyes per l'abolició de deute extern (1) i usurer dels països empobrits, que va cristal·litzar en la realització de la consulta social de 12 de març de 2000, coincidint amb la jornada d'eleccions generals. A Sabadell es va aconseguir una bona mobilització, amb la participació de gairebé 300 persones voluntàries; es van muntar 55 taules, una a prop de cada col·legi electoral i es van recollir 23.114 vots.

La consulta, que pretenia pressionar per aconseguir la cancel·lació del deute, va mobilitzar més d'un milió de persones al conjunt de l'Estat, fou una manera de crear espais de democràcia participativa, donant l'oportunitat a la població d'expressar la seva opinió en temes de caire social, permetent la participació de joves a partir de 16

anys i a immigrants.

Es van crear plataformes, xarxes i grups locals que van convocar tot un seguit d'accions per denunciar la il·legitimitat del deute extern i proclamar la necessitat de generar un debat social entorn de les inversions i la cooperació a tercers països i la restitució del deute històric, social, financer i ecològic del nord vers el sud.

Es demanava la condonació del deute il·legítim, que és immoral, injust i opressor i que fa prevaler els pagaments d'interessos usurers a les necessitats bàsiques de la població. Els diners se'n van a les butxaques de corruptes i dictadors. El deute va augmentant, tot i estar pagat més d'una vegada amb els interessos. D'altra banda es proposava la moratòria del cobrament del deute, sense acumulació d'interessos i la realització d'auditories integrals

públiques del deute. També es plantejava la exigència de responsabilitats judicials a les persones i institucions que van fomentar els crèdits il·legítims. Altres punts de denúncia eren l'eliminació dels crèdits FAD com instrument d'ajuda oficial al desenvolupament, que el que feien era enfortir les exportacions, el redisseny del funcionament de la Companyia Espanyola de Crèdit a l'Exportació (CESCE) i la participació de les societats del nord i del sud en mecanismes de control.

Es participà també activament en la campanya contra la reunió que el Banc Mundial volia fer a Barcelona i que finalment va ser desconvocada.

Fruit de la pressió popular s'han aconseguit condonacions parcials de deute, s'han suprimit els crèdits FAD com a ajuda a la cooperació i s'ha redissenyat la CESCE. Malgrat

tot això, encara hi ha molta feina per fer.

El funcionament d'aquestes institucions financeres internacionals no és democràtic. L'FMI està dominat pels interessos dels països rics que tenen més quota de vot i capacitat de bloqueig. Les seves polítiques persegueixen guanyar temps, seguir explotant els recursos naturals prescindint de criteris de sostenibilitat i assegurar-se el cobrament del deute, mitjançant intervencions que ataquen directament les polítiques socials, retallant despesa pública, generant més injustícies i impeding el desenvolupament humà dels pobles.

Avui, en moments de crisi sistèmica del capitalisme, en què la situació econòmica és molt vulnerable i canviant, sembla que es vulgui atemorir la població i s'estan imposant retallades socials i de drets. Tothom parla del problema del deute a Europa, deute sobirà, deute públic, deute privat i de la necessitat de recapitalització bancària. L'FMI opinen que "el sistema bancari europeu necessita suport de fons públics", que és el mateix que dir que els mateixos que provoquen la crisi, el deute i que han estat incapaços de donar solucions, ara demanen que paguem la seva disbaixa i irresponsabilitat amb fons de la població.

La ministra Elena Salgado manifestava que s'ha de trencar la relació entre deute sobirà i estabilitat de les institucions financeres, intentant solucionar el deute sense afectar el sector financer.

El Banc Central Europeu deixa diners a les entitats financeres al 1%, aquestes en lloc de donar crèdits, els utilitzen per pagar els seus deutes i a més especulen comprant deute sobirà, les entitats financeres espanyoles n'han comprat 220.000 milions d'euros, reben un interès molt superior. En darrer terme, si el mercat, els Estats no poden fer-se càrrec del deute bancari, es vol recórrer al Fons Europeu d'Estabilitat Financera, que els propis Estats doten de moment

amb 440.000 milions d'euros, però que podria necessitar 2.000.000 milions, es a dir, de nou s'utilitzen diners públics, que si no tenen s'apalancaran, endeutant-se més, afectant-nos ara i les properes generacions.

El deute grec ja es dona gairebé per perdut. Amb tripijocs entre governs, bancs i Unió Europea, estan guanyant temps. De moment s'ha decidit una quitança (no pagament) del 50%. A Islàndia el control ciutadà ha capgirat la gestió del deute i el govern va decidir no tornar 5.900 milions de dòlars a inversors estrangers. Ara la confiança internacional en Islàndia creix i la seva economia millora.

Les entitats financeres espanyoles han rebut ajuts d'uns 100.000 milions d'euros i el 2012 els vencen deutes per valor de 90.000 milions d'euros que no saben com refinançaran.

Hi ha especulació financera, les agències privades de qualificació, amb conflictes d'interessos, mentre facin guanyar diners als accionistes i al mercat especulatiu, ja els hi està bé, distorsionen tot el relacionat amb l'endeutament.

La crisi del deute es converteix en crisi bancària, de la perifèria i també dels alemanys i francesos que són els que han deixat més i ara es volen garantir el retorn del deute.

Tampoc hi ha una reforma fiscal redistributiva que ajudi, sinó que més aviat es redueixen els impostos, cosa que crea més dèficit i més endeutament públic

Cal saber que el frau fiscal (deixar d'ingressar impostos) a Espanya està valorat en 120.000 milions d'euros i que hi ha uns 200.000 milions d'euros en paradisos fiscals.

El deute públic espanyol és d'uns

700.000 euros, un 65% del PIB, molt inferior que el d'altres països que semblen tenir més solvència, el problema està en el conjunt del deute espanyol, els bancs deuen 1.350.000 milions d'euros, les empreses 1.300.000 milions d'euros i les famílies 1.000.000 de milions d'euros, en total arriba al 400% del PIB i que el valor del deute extern espanyol és del 160% del PIB. El pagament d'interessos que genera és el doble del cost del conjunt de les retallades. El deute es converteix així en un instrument de dominació política, social i econòmica, amb greus repercussions i pèrdua de sobirania, com s'ha comprovat amb la recent reforma de la Constitució.

El deute extern mundial és equivalent al PIB mundial i els diners en fons d'inversió són el doble i especulen amb el deute. Ajudar o rescatar les entitats financeres espanyoles suposa ajudar a tornar els diners als bancs estrangers i als fons d'inversió que han deixat diners, mentre que la població local no obté crèdit.

Caldria fer una auditoria per conèixer bé el deute espanyol, el model econòmic i energètic, dependent de l'exterior i l'abast de l'especulació...cal conèixer els responsables ja que no tothom té la mateixa responsabilitat en la crisi del deute. Cal també treballar per un canvi d'ordre econòmic i de prioritats. ■

- (1) Deute extern és el deute conjunt d'un país: el de l'Estat, més el de les empreses i el de les famílies. En els països empobrits, al voltant del 70% del deute era de l'Estat a les institucions financeres internacionals (FMI, BM...) Es demanava l'abolició d'aquest deute i dedicar els diners a educació, sanitat ...

El drets indígenes, qüestió de sensibilitat

Josep Ramon Giménez

A cada moment utilitzem la paraula **sensibilització** per a referir-nos a l'acció de **sensibilitzar**. I **sensibilitzar** -acudint al diccionari- és un verb que, a l'hora, es refereix a l'acció de *fer sensible o reclamar l'atenció i l'interés amb mitjans oportuns sobre un problema particular o una situació*. Per tant, el problema o la situació han de poder ser percebuts pels sentits, una facultat dels éssers vius. I entre els éssers vius, som els humans els qui, unint cap i cor, podem dotar-nos de **sensibilitat**.

Aquí volia anar a parar. La **sensibilitat**, la qualitat de ser **sensible**, individual o col·lectivament, als problemes o situacions d'injustícia, de desigualtat, de dignitat,... que afecten a diversos i nombrosos pobles del planeta és una assignatura pendent de la humanitat, cada cop més difícil d'aprovar en l'actual món globalitzat. I per què, si vivim en un moment en que la informació ens arriba amb un simple clic en l'aparell de ràdio o de televisió o inicialitzant el nostre ordinador? Devorem els problemes sense pair-los? Ens provoquen l'efecte

tse-tse? Tanquem amb pany la nostra consciència per cuidar del nostre melic? Aquest no és l'espai per al debat, però aquí deixo l'apunt per a la reflexió.

La introducció m'ha vingut bé per donar una pinzellada a una àrea on la Lliga hi és implicada des de 1992: un raconet de l'Amazònia peruana, a la conca del riu Parapapura que banya, junt amb el Huallaga, la ciutat de Yurimaguas, capital de la província de l'Alto Amazonas. Allà viu l'ètnia shawi o xayaita. I a Yurimaguas hi ha un vicariat que treballa de valent per dignificar la vida de les comunitats indígenes. Els capellans passionistes del vicariat i la fundació Misioneros de Jesús, nascuda al si del vicariat, són els encarregats de treballar en favor de les comunitats shawis. La conjuntura va fer que una catalana de Reus que duia treballant uns quants anys amb els shawis, la Maria Lluïsa Maduell, dels Misioneros de Jesús, contactés amb la Lliga i que, tot i la nostra aconfessionalitat, treïés profit, en canvi, de la nostra **sensibilitat** per a iniciar una relació de col·laboració que

no s'ha interromput des d'aleshores fins ara, això sí amb els canvis propis de l'evolució que s'ha produït en el concepte de la cooperació. D'acord amb aquesta evolució, consensuada en el si de la xarxa d'ong on la Lliga és present, en aquests anys s'ha passat d'una cooperació més material a una altra de més formativa, a través dels tallers de desenvolupament de capacitats adreçats als líders indígenes de les comunitats shawis. Perquè els desenvolupament no els vingui imposat, sinó que siguin ells mateixos els que el pensin, els que marquin el camí.

La Lliga, però, també ha tret un gran profit de la presència, tot al llarg de dues dècades, en territori indígena. I aquesta és una de les grandeses de la cooperació. Si les comunitats s'han beneficiat del nostre cop de mà per a desenvolupar els projectes a través de la contrapart, nosaltres hem tret unes rendes de la nostra presència allà no menys valuoses: hem enriquit el nostre coneixement sobre les societats indígenes, tot passant de tenir uns breus enunciat

sobre la seva situació de marginació a adonar-nos del llistat llarg de greuges que pateixen, degut a la manca de **sensibilitat** de la societat peruana, encapçalada per la classe política i econòmica dominant. És per això que hem volgut prendre part activa llençant la Campanya de **sensibilització** “Indígenes, quan la terra camina”. No podíem creuar-nos de braços veient els abusos a que són sotmesos els indígenes per part dels que només veuen en la selva un territori ple de recursos per explotar, menys tenint i, fins i tot, menyspreant els seus pobladors. Deixem-nos d’embuts: el manteniment del sistema capitalista actual (el de l’economia productiva, no pas el de l’especulativa) està basat en l’explotació dels recursos del territori, i l’escàner de les grans corporacions nacionals i multinacionals assenyalen grans recursos de fusta, substituint la desforestació per monocultius industrials, gas i petroli, or,... i construir vies de comunicació terrestre, com ara la transamazònica de Brasil cap a la costa peruana, grans embassaments que inunden territoris ancestrals indígenes per la producció d’energia,... els indígenes són un destorb. Els governs són còmplices de l’economia, que jo batejo, explotativa. Uns de més entusiastes i d’altres un pèl menys. Però tots han acabat col·laborant en la marginació dels legítims pobladors del principal pulmó del Planeta, l’Amazònia. Al Perú el més recent i descarat ha estat l’Alan García, amb el seu Tractat de Lliure Comerç amb els Estats Units. Però també els “esquerranosos”, però insensibles Lula da Silva i Dilma Rousseff o els “indigenistes” Rafael Correa i Evo Morales. O quina **sensibilitat** ha demostrat el president Bolívia i la majoria indígena aymara andina

envers els seus germans amazònics que s’oposen a la carretera que travessarà una reserva del seu territori? Qüestió de **sensibilitat**.

Al’avarícia del capital hem de sumar el llast que representa l’ímfim pes demogràfic dels indígenes en el si dels estats que comparteixen la selva amazònica. A Perú mateix, de 28 milions d’habitants, 26 viuen a la costa i a la serra (1/3 del territori) i 2 milions a la selva (2/3 del territori). D’aquests 2 milions, 1,4 viuen a les capitals (Iquitos, Pucallpa, Puerto Maldonado, Yurimaguas, Tarapoto, Moyobamba,...) la resta la podem repartir entre 400.000 indígenes i 200.000 camperols que viuen a la manera indígena a la selva. Quin poder tenen en les decisions polítiques de l’estat per deixar de ser considerats ciutadans de segona o tercera categoria? La guinda ha arribat amb l’actual govern, un xic esperançador, d’Ollanta Humala sorgit de les urnes al juny: per primer cop ha estat elegit un indígena amazònic. Aquesta és la realitat.

Això sí, els indígenes tenen reconeguts els seus drets en diverses instàncies internacionals. El que utilitzen com a bandera és el Conveni 169 de l’Oficina Internacional del Treball (OIT), aprovat el 7 de Juny de 1989, que declara plens drets i llibertats fonamentals per als pobles indígenes, obliga els governs a protegir aquests drets i garantir el respecte a la seva integritat i els reconeix el dret a la consulta prèvia davant mesures legislatives i administratives que els puguin afectar. També el 13 de Setembre de 2007 les Nacions Unides aproven la Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes, tot reconeixent-los els drets humans i les llibertats fonamentals reconegudes a la Carta de l’ONU, a la Declaració Universal

dels Drets Humans i a la normativa internacional de drets humans. També, entre altres punts, reconeix el seu dret a la determinació i a l’autonomia de govern en els seus propis assumptes i a disposar de mitjans per finançar les seves institucions.

No, si drets ja en tenen, però qui els respecta? Per rentar-se la cara, els governs signen aquestes proclames, però a l’hora de la veritat no apliquen els compromisos adquirits, convertint la legalitat en paper mullat. I ho fan amb total impunitat, perquè pot més la pressió del capital, les exigències de la gran empresa, les dades macroeconòmiques que llueixen davant les majories no amazòniques que els voten -passives, ignorants, insensibles del que passa a l’Amazònia- que el respecte a uns pobles que volen seguir vivint a la terra que els pertany, la terra que ells respecten i de la manera que ells mateixos decideixin. El que passa és que no aporten cap xifra al PIB. Fer que els governs apliquin les lleis que signen, que els

ciutadans que no coneixen la selva i els seus pobladors s’adonin que cal respectar els drets d’aquestes comunitats natives i les seves terres com ells mateixos exigeixen respecte per als seus drets només es pot aconseguir amb informació, educació, **sensibilització**. Tot i que l’enfrontament desigual, però que cal plantejar, és **sensibilització versus capital**. ■

Conveni 169 de l’OIT:

<http://www.ilo.org/public/spanish/region/ampro/lima/publ/conv-169/convenio.shtml>

Declaració sobre el Drets dels Pobles Indígenes de l’ONU:

<http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/es/drip.html>

El Seminari Permanent d'Educació

Montserrat Ramon i Mimó

El **Seminari Permanent d'Educació** va ser un grup de treball de La Lliga pels Drets dels Pobles en el camp de l'educació per la pau, el desenvolupament i els drets humans.

Va sorgir a principis dels anys vuitanta per part d'un petit grup de mestres del qual en formava part, que érem socis de la Lliga i que estàvem interessats en la recerca i en la difusió de materials didàctics relacionats amb l'educació en valors i en la pau.

En un principi es va començar fent una recerca dels materials existents sobre aquests temes i a la vegada classificant-los per temàtiques, per edats a les que anaven dirigits i per formats.

A poc a poc el grup es va anar ampliant i un cop es va tenir l'arxiu endreçat i els materials classificats es va pensar en com fer-ne difusió i a la vegada posar-los a l'abast de la comunitat educativa de Sabadell i comarca.

Així va ser com es va crear el **Servei de recursos didàctics**. Aquest servei oferia la consulta, el préstec o la distribució dels materials didàctics propis i d'ONG especialitzades en educació per al desenvolupament, els drets humans i l'educació per la pau. I per tal d'ampliar els materials a oferir, i estar coordinats amb altres entitats que es dedicaven al mateix, es va fer un conveni per tal de estar adherits a la xarxa de centres de recursos.

Un altre fet important va ser la creació i edició del **Full informatiu**. Un opuscle breu de periodicitat bimensual adreçat a tot el personal educatiu de la ciutat. En ell oferíem descripcions detallades de recursos didàctics a l'entorn de l'educació per la pau i el desenvolupament, la comprensió internacional i els drets humans, que teníem a la disposició

de qui els volgués consultar o agafar en préstec. També s'hi feia difusió de les activitats que es realitzarien, tant del propi seminari, com d'altres institucions properes. Així com s'hi exposaven experiències escolars o d'educació no formal, es reproduïen articles de reflexió o pràctica pedagògica i es donava informació sobre els actes organitzats per altres grups de treball de la Lliga dels Drets del Pobles. El primer número va sortir l'abril-maig del 1995.

Des del Seminari Permanent d'Educació, es va fer, a més, una tasca important en l'elaboració de propostes obertes: exposicions sobre cultures diverses del món, organització de seminaris, confecció de propostes escolars, presentació de materials didàctics per blocs temàtics, assessorament a centres docents, edició de dossiers didàctics, i molts d'altres.

Aquí en detall una mostra:

Seminaris com "Comprendre l'actualitat a través dels mitjans de comunicació", o "La tasca educativa i els mitjans de comunicació" portats per en Quilo Martínez, dels qual se'n van fer varies edicions. Un altre de "Prosocialitat" a càrrec de Rosa Vilardell, o el seminari "Parlem de Drets humans".

El curs d'introducció "La solidaritat en la pràctica escolar". Se'n van fer varies edicions amb diferents temes: l'educació per la pau i la solidaritat, o el comerç just, tots ells adreçat a persones relacionades amb el món educatiu.

Col·laboració en l'elaboració de Dossiers didàctics sobre realitats properes als grups de treball de la Lliga, com Xile, Yurimaguas, el Sàhara, l'Afganistan, o d'altres amb temes específics "Parlem de Drets Humans", amb la participació de Quilo Martínez, Carme Arís (contes

Material didàctic de la Lliga

Sahrauís) i Lluisa Cladelles.

Organització de conferències com "Aproximació a les cultures de Magrib" a càrrec de Joan Soler i Amigó que va servir de presentació del dossier amb el mateix nom. I també de jornades "L'educació en valors dins el currículum escolar".

Organització de festes: la "Festa per al Desenvolupament i la solidaritat" que va ser una trobada dels centres d'Ensenyament de Sabadell, organitzat conjuntament amb Sabadell Solidari i a la qual hi van participar uns 1900 alumnes; una festa per als Esplais de la ciutat titulada "Pobles del Món".

I també es van fer presentacions de materials didàctics i es va elaborar un catàleg amb tot els recursos didàctics que es tenien per deixar en préstec o consulta, classificats per format i per cicles educatius.

De ben segur que totes aquestes activitats no són les úniques que es van portar a terme, però poden donar una pinzellada prou extensa de la tasca que es va portar a terme.

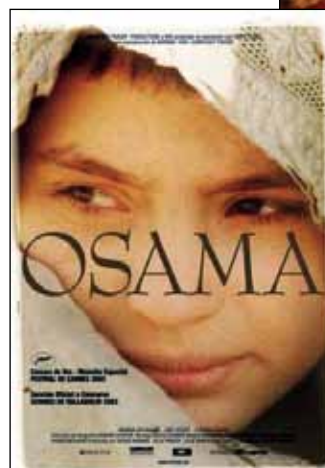
Tot plegat ha estat una experiència molt gratificant i enriquidora tant pel grup com personalment. ■

«Papers», cinema i drets humans

Muriel Giménez
Periodista

La primera vegada.

Va ser al març de 2004. En aquell número 29, Isabel Ruiz escrivia a l'editorial el motiu pel qual la revista s'obria a una nova secció, la de cinema. I així ho expressava: “El cinema compromès no ha de ser en absolut minoritari o avorrit. Necessitem un cinema que ens presenti la vida amb esperit crític i honestat. Volem que a la nostra ciutat hi tingui una presència habitual, no extraordinària, perquè de ben segur som molts els que desitgem anar al cine per alguna raó més que per passar-hi l'estona”.

Així va ser, doncs, des d'aquell primer article aparegut a la nova secció, amb el títol “El compromís del cinema amb els drets humans”, que el cine s'ha fet un espai en aquests retalls de consciència que és el nostre *Papers*. En les seves pàgines, durant aquests darrers set anys, hi ha hagut reflexions sobre aquells films referits a problemàtiques diverses, que exhibeixen injustícies i s'aproximen a situacions que posen entre l'espasa i la paret la dignitat de l'home i, al descobert, l'entramat de 'poders'.

La immigració, els pobles indígenes, la situació de la dona, la crisi, el medi ambient, i el cinema iranià, africà o brasiler, entre altres, han estat objecte d'anàlisi i reflexió en diverses ocasions, de manera que el lector ha pogut ampliar i aprofundir en visions, vivències i realitats ben diferents. I és que el cinema, sempre condicionat al moment històric i interessat pel món, és una eina perfecta per a la transmissió de coneixement i valors, així com per la recuperació de la memòria històrica, la denúncia i el reconeixement.

En aquest sentit, la secció de cinema ha demostrat com el setè art és un vehicle únic per analitzar i destamar allò que succeeix al món. “El llenguatge cinematogràfic és universal. Permet la crítica política, la conscienciació social, la reflexió sobre problemes, sobre comportaments, sobre actituds...” afegia Ruiz en aquell número de la revista esmentat.

Succeïa aleshores

Però, què es cuinava en aquesta primera dècada del segle XXI quan va esdevenir imprescindible donar també veu al cinema com a eina de consciència i reivindicació dels drets humans?

Precisament, la primera edició del Festival Internacional

de Cinema i Drets Humans, que va celebrar-se a Barcelona uns mesos abans (octubre del 2003), va inaugurar un nou circuit adreçat a la presentació de films d'arreu del món que denunciessin casos de violacions dels drets humans (o “realitats incòmodes”, com bé deia Ruiz en aquell primer article), tot donant veu a les víctimes de la història.

En aquells moments, la primera dècada del segle XXI, ja es podia mirar enrere i fer un repàs al segle anterior, replet de moments convulsos i situacions injustes que demanaven ser denunciades. Alhora, el món despertava en una nova realitat, producte dels atemptats de l'11 de setembre a Nova York, de manera que, ben aviat, cineastes, sales i festivals van començar a nodrir-se no només de films àvids de despullar el passat més recent, sinó també d'aquells que intentaven explicar allò nou que tots començàvem a viure. En ambdós casos, era una crida a la memòria històrica, a la presa de consciència, a l'autocrítica.

Recuperant la memòria

Va ser en aquella època que molts de nosaltres vam presenciar per primera vegada en una gran sala tot l'horror d'una de les pitjors matances del segle XX, la de Ruanda al 1994, tant per la magnitud de la tragèdia com per la passivitat de l'ONU, objecte principal de la denúncia d'*Hotel Rwanda* (Terry George, 2004), i que va completar, un any més tard, el film de Michael Caton-Jones, *Disparando a perros* (2005).

També es recuperaven genocidis menys reconeguts, com el dels armenis per part dels turcs durant la Primera Guerra Mundial amb *Ararat* (Atom Egoyan, 2002) i *El destino de Nunik* (Paolo Taviani i Vittorio Taviani, 2007); el “comerç” d'indígenes australians a *Generación robada* (Phillip Noyce, 2002); o les tortures

i desaparicions durant l'apartheid sud-africà a *Un país en Àfrica* (John Boorman, 2004) o *Atrapa el fuego* (Phillip Noyce, 2006), quan només feia quinze anys que s'havia abolit aquesta pràctica institucionalitzada de racisme.

Per altra banda, quan el terrorisme es convertia en un càncer cada vegada més present i més estès, els cineastes del moment indagaven en aspectes punxeguts, com ara els "motius" dels terroristes suïcides als territoris ocupats de Palestina, que relata *Paradise Now* (Hany Abu-Assad, 2005). També a *Munic* (Steven Spielberg, 2005) es narrava l'assassinat de diversos atletes israelians durant els Jocs Olímpics del 1972, i la posterior persecució dels responsables per part del Mossad (serveis secrets israelians); *Omagh* (2004), de Pete Travis, recordava l'atemptat perpetrat per l'IRA autèntic a la ciutat que dona nom al film, i analitzava les dificultats per processar els presumptes autors, pel fet que en aquells moments hi havia negociacions de pau a Irlanda del Nord.

Al documental de Pamela Yates, *Estado de miedo* (2005), es criticava la pèrdua de democràcia que suposa la lluita antiterrorista, com va succeir arran de la persecució del grup terrorista peruà Sendero Luminoso per part del govern. I el cinema espanyol es centrava en el cas autòcton, ETA, especialment amb la polèmica *La pelota vasca, la piel contra la piedra* (Julio Medem, 2003), i *Perseguidos* (Eterio Ortega Santillana, 2004), ambdós del gènere documental; mentre que Miguel Courtois signava *El lobo* (2004) i, dos anys més tard, *GAL* (2006). Pocs anys abans s'havien estrenat *Yoyes* (Helena Taberna, 2000) i *Asesinato en febrero* (Eterio Ortega Santillana, 2001).

El món post 11-S

A l'equador de la dècada, el cinema repassava les conseqüències de l'11-S i de les posteriors invasions de l'Afganistan i l'Iraq, de manera que una de les obres més significatives va ser *Camino a Guantánamo* (Micheal Winterbottom i Mat Whitecross, 2006) un fals documental que relata al malson d'uns britànics que,

de visita a Pakistan amb motiu del casament d'un amic, i posterior viatge lúdic a l'Afganistan, són capturats i empresonats durant dos anys a la base de Guantánamo. Després de ser sotmesos a maltractaments i tortures foren alliberats sense càrrecs.

També s'hi va sumar el controvertit Micheal Moore que, arran de l'èxit de *Bowling for Columbine* (2002), va estrenar *Fahrenheit 9/11* (2004), un documental que recorre quatre anys de la vida política dels Estats Units, que es dedica a treure els draps bruts de la família Bush: des de l'arribada al poder, amb diverses irregularitats de George W. al 2000, fins a l'esclat de la guerra de l'Iraq al 2003 (fent èmfasi en els interessos de les petroleres i les empreses d'armament); passant per les relacions personals amb la família Ben Laden, i la seva gestió dels atemptats de l'11-S. Aquesta obra insinua una trama entre el poder polític i econòmic del país, i el lobby saudita.

Les noves víctimes

El nou panorama bèl·lic acosta a les nostres sales països com l'Afganistan i l'Iraq, mitjançant films que se centren en els col·lectius més vulnerables, les dones i els infants, enfrontats a realitats socials i a nous conflictes que els són absolutament hostils.

Osama (Siddiq Barmak, 2003) va ser, després de *Kandahar* (Mohsen Makhmalbaf, 2000) una aproximació a la difícil (i irrespirable) situació de la dona després de la victòria dels talibans a l'Afganistan. En aquest cas, des de la perspectiva d'una nena de dotze anys que és "masculinitzada" per la seva mare, vídua, ja que en aquest país les dones perden el seu dret a treballar i no poden sortir al carrer sense un home que les acompanyi. *Las tortugas también vuelan* (Bahman Ghobadi, 2004), que tantes vegades ha estat esmentada en aquesta secció, es va convertir en un dels millors retrats del patiment dels infants en contextos bèl·lics, a través d'un grup de nens d'un poble del Kurdistan iraquí que, mentre esperen l'imminent atac dels Estats Units, es dediquen a la localització i venda de mines antipersones. Pocs mesos abans, *In this world* (Michael Winterbottom, 2003) ja havia aconseguit estremir el públic amb la història de la fugida a Anglaterra de dos joves afganesos de Peshawar (Pakistan).

Els infants també van ser els protagonistes a *En el mundo a cada rato* (Patricia Ferreira, Pere Joan Ventura, Chus Gutiérrez, Javier Corcuera, Javier Fesser, 2004), un documental a cinc mans rodada a diversos punts del món, que retrata l'explotació infantil i altres problemes com l'educació femenina o la sida; o a *Voces inocentes* (Luis Mandoki, 2004) que explica l'experiència dels infants que van ser reclutats per la guerrilla durant la guerra civil a El Salvador. ■

La Biblioteca. Estat de la qüestió

Núria Puig
Documentalista

La Biblioteca és avui un espai dedicat bàsicament a la consulta dels llibres i revistes especialitzades en temes de Tercer Món i Drets Humans adreçada als professionals que treballen en aquesta entitat. El fons està format per 4.635 documents a data de 15 de setembre de 2011 (per manca d'espai 2.595 es van enviar a la seu de Barcelona l'any 2010). El contingut intel·lectual és indispensable per a la producció de les campanyes actuals: Indígenes, Congo i Txetxènia, i futures.

Un dels nostres objectius a mig i llarg termini és posar a l'abast els serveis de la biblioteca no només pel personal intern sinó també dels socis i sòcies de l'entitat (possibilitat ja viable però poc practicada) i del públic en general, a través del préstec bibliotecari.

Hi ha però objectius prioritaris.

El primer de tots és donar a conèixer al personal de la Lliga els recursos d'informació de què disposa realment, dels títols adquirits per compra o donació des de fa temps així com de les novetats que van entrant mes a mes. Respecte els primers és impossible recordar-se'n de tots els títols que puguin ser útils o pertinents en un treball concret si la donació o compra es va fer molt temps abans. I ara més que mai quan molts títols han marxat a la seu de Barcelona. Per agilitzar la cerca d'informació del que conté la biblioteca, és a dir, per trobar un títol, un autor o un tema específic, s'està treballant en la creació d'una base de dades interna i connectada en xarxa amb tots els ordinadors de la Lliga. El programari utilitzat és l'Access 2003.

Respecte les novetats s'ha destinat un prestatge amb el nom de NOVETATS per posar els llibres que entren a formar part de la col·lecció mes a mes. Per difondre l'entrada d'aquests nous llibres, la bibliotecària envia un e-mail al professional/s que en aquells moments estan treballant sobre el tema. I si no es tracta d'un tema concret de campanya la difusió es fa verbalment a tots els treballadors i es deixa en el prestatge de NOVETATS a disposició del personal durant un mes. Des del gener del 2011 hi ha hagut 66 noves entrades de llibres, 5 per compra i 61 per donació.

Una altra línia de treball en la que s'està treballant amb el mateix objectiu de saber exactament el què tenim a la nostra biblioteca és la reorganització dels llibres en les prestatgeries per temàtiques i sobretot per campanyes. Per fer-ho, anem llibre per llibre i consultem en els catàlegs oficials online ALADÍ, ARGUS, BEG, CCUC, BNE i Library of Congress les matèries o temes que li han donat. A partir d'aquestes matèries classifiquem els llibres en les prestatgeries i hi posem noms representatius (creem una taxonomia específica per a l'entitat) com DRETS HUMANS, COOPERACIÓ I DESENVOLUPAMENT, VALORS DE CONTE,

TXETXÈNIA, ÀFRICA, INDÍGENES, RELIGIÓ I SOCIETAT, etc. Els professionals de la Lliga faran les cerques de llibres a través de la base de dades introduint el títol o l'autor o el tema i obtindran un resultat, és a dir, un nombre concret de llibres. Cadascun d'aquests llibres podrà localitzar-se fàcilment dins la biblioteca perquè en la base de dades hem inclòs els camps **Prestatge** i **Signatura**. L'usuari s'adreçarà primer al prestatge i dins el prestatge buscarà el llibre per signatura.

Una segona línia de treball que s'està desenvolupant, paral·lelament a la reorganització dels llibres és la seva catalogació. Tots els llibres de la col·lecció ja estan catalogats, és a dir, estan descrits i classificats amb una signatura alfanumèrica situada en els seus llocs. Catalogar un llibre és una tasca que requereix d'un important esforç intel·lectual per representar correctament el tema o matèria del llibre i si s'escau, representar també el país o l'època en què s'ha escrit. Cal tenir en compte la informació de la contraportada, la introducció i el títol. La responsabilitat de la Biblioteca de la Lliga dels Drets dels Pobles, ha estat a mans de la Sra. Mercè Quesada i el Sr. Albert Roig, voluntaris que han cedit generosament el seu temps i els seus coneixements de Biblioteconomia a l'entitat des dels seus inicis fins a finals del 2010. Però pensant en el futur, en què els voluntaris podrien rodar amb més freqüència i per evitar que la catalogació es vegi afectada per aquests canvis de personal i per tant de criteris en la catalogació dels llibres es va proposar a la Junta la necessitat d'establir un criteri únic basat en la catalogació per còpia de les signatures que utilitzen les biblioteques públiques catalanes. Aquesta proposta va ser acceptada per la Junta el dia 14 de març de 2011.

Aquest treball de catalogació ens està aportant dues dades rellevants. En primer lloc, la consulta que fem al catàleg ALADÍ que és el catàleg col·lectiu de la xarxa de biblioteques municipals de la província de Barcelona, ens permet saber si un llibre està o no a les biblioteques municipals de Sabadell. Des del dia 2 de gener de 2011 fins el propassat dia 15 de setembre portem catalogats 592 títols dels quals 374 no es troben a cap biblioteca de la nostra ciutat. Aquesta dada representa el 63,17% del total de la mostra catalogada fins ara.

Una **primera conclusió** que observem és que la nostra col·lecció és atractiva a la ciutadania de Sabadell, doncs aquests usuaris poden trobar llibres a la nostra biblioteca que en el millor cas han d'obtenir-los a través del préstec interbibliotecari a les biblioteques públiques d'altres ciutats catalanes pagant el cost de 1,20 euros per llibre, a través de la xarxa de biblioteques públiques de Sabadell.

Una **segona conclusió** que podem observar arribats en aquest punt de la catalogació és que la col·lecció de la biblioteca està formada per llibres que són d'interès del públic en general. Dels 592 registres de la mostra 464 s'han trobat en els catàlegs públics ALADÍ, ARGUS (catàleg de les biblioteques públiques de Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre) i BNE (catàleg de la Biblioteca Nacional de España), és a dir, el 78,37%. I només 128 llibres s'han catalogat a partir de les biblioteques especialitzades i universitàries, el 21,63%.

L'objectiu per excel·lència que volen aconseguir els voluntaris responsables de la gestió de la Biblioteca és donar visibilitat del seu catàleg de llibres i revistes a tothom, és a dir, publicar el catàleg a Internet. Per aconseguir-ho calen recursos tant de temps (és un objectiu a llarg termini) com econòmics i de coneixements. La il·lusió i les ganes per fer-ho hi són. ■

El concurs de contraportades de la revista

Massimo Tinnirello

Des de l'any 2008 la Lliga va començar una col·laboració amb l'IES Ferran Casablanques de Sabadell, per a la realització del concurs de contraportades de la revista Papers. Cada any, en una petita xerrada als alumnes de la classe de dibuix portada pel professor Alberto Del Cerro, s'ha presentat un tema diferent. Els alumnes d'aquesta manera, disposen de la informació necessària sobre el tema proposat que poden expressar amb un dibuix i tècnica lliure.

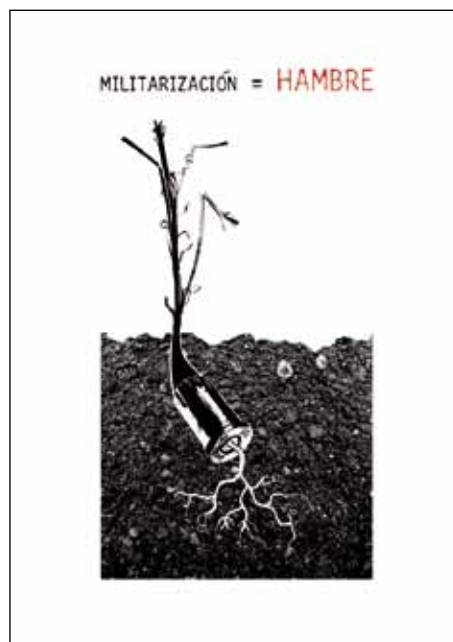
Cada any ens han arribat dibuixos amb una altíssim nivell d'elaboració dels continguts que havíem plantejat. Les propostes han estat valorades per un jurat constituït per membres del consell de redacció de la revista i les tres propostes guanyadores s'han anat publicant al llarg d'aquests anys als diferents números de la revista.

En aquest, trobareu a la contraportada totes les propostes guanyadores d'aquests anys. Aquí mateix, trobeu també les tres propostes guanyadores del concurs d'enguany, que ha tingut com a temàtica la campanya "Colòmbia, pau en moviment". Voldríem destacar especialment el gran nivell assolit pels treballs presentats aquest any, sigui per les propostes guanyadores, com per totes les altres.

Esperem poder seguir amb aquest concurs en els propers

Francisco García

Gerard Arderius

Sara Martínez

anys, ja que creiem que és un projecte amb gran contingut educatiu i artístic, i agraïm molt la col·laboració de l'IES Ferran Casablanques i del

professor Alberto Del Cerro, que han fet possible realitzar aquest concurs durant tots aquests anys. ■

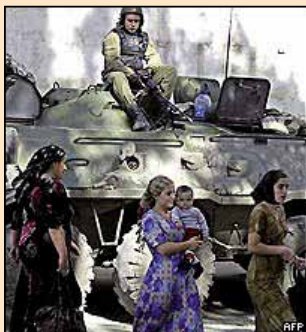
Activitats de la Lliga

Projecció documental Blood in the mobile

Segueix la difusió del documental "Bllod in the mobile", per la xarxa d'entitats per la República Democràtica del Congo, on la Lliga hi participa activament.

El proper dissabte 17 de desembre està prevista la projecció del documental a l'Auditori de Castellar del Vallès, mentre que el proper mes de febrer de 2012 la pel·lícula estarà inclosa dins de la programació del segon trimestre del Cineclub de Sabadell, a la secció Terror(ismes). ■

Des de la campanya Txetxènia, trenquem el silenci

La campanya "Txetxènia, trenquem el silenci" ja fa temps que col·labora estretament amb l'Observatorio Eurasia, de la Universidad de Sevilla. La coordinadora de la campanya visitarà el proper mes de gener la Universitat de Sevilla, on

impartirà la conferència "Insurgència y contrainsurgència en el Cáucaso Norte". ■

Commemoració del Dia del Migrant a Sabadell

Com cada any, un dels dies més significatius per la Lliga és el 18 de desembre, Dia Internacional del Migrant. Enguany hem decidit dedicar aquest dia als més petits, ja que creiem que són ells que poden contrarestar en el futur els discursos racistes i xenòfobs que s'escolten avui en dia. L'acte es farà el dissabte 17 de desembre els jardins d'UNNIM de Sabadell i s'ha organitzat conjuntament amb SCAL i Espai Esquitx. Hi hauran sessions de conta conte, música, balls i tallers sobre el significat de migrar i la importància del trobar-se i créixer conjuntament entre cultures diverses. ■

i seguim treballant...

CAMPANYES EN MARXA:

Indígenes, quan la terra camina

<http://www.indigenes.cat/>

Responsable de la campanya: Elisenda Salomó

Txetxènia, trenquem el silenci

<http://www.txetxenia.org/>

Responsable de la campanya: Marta Ter

Congo, perill de riqueses

<http://www.perillderiqueses.org/>

Responsable de la campanya: Iris Boadella

Blocs actius

Contes solidaris

<http://valorsdeconte.wordpress.com/>

Observatori de la immigració a Sabadell

<http://www.immigraciosabadell.org/>

Montse Delgado

Sandra Pascual

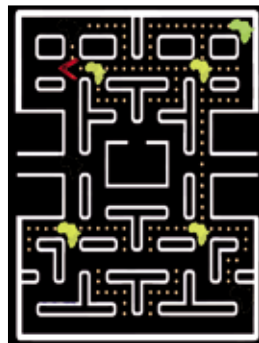
Silvia Trillo

Marc Calvet

Miriam Pelegrina

Selva Mateo

Elia Sole

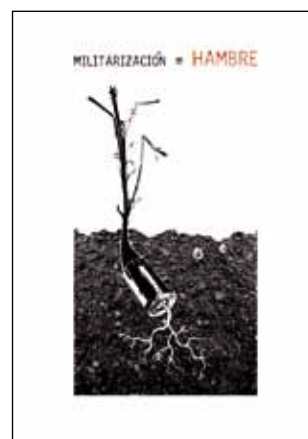
Paola Arias

Marina Llauger

Francisco García

Gerard Arderius

Sara Martínez

Concurs de contraportades 2008, 2009, 2010 i 2011 per a la Revista Papers, realitzats per alumnes de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell.

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

G-58.267.097

C/. Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell - Tel. 93 723 71 02
info@dretsdels pobles.org